

ЦИЈЕНА:
За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.
За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату.
Прешлаша се дрима само у годишњим и полугодишњим роковима и полагаје у кайријед.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Претплата се шаље само Администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње.

Дописи се шаљу Уредништву — Рукописи се не враћају.

Огласи се шаљу Администрацији и наплаћују се: за сваку ријеч или број до пет цифара из петит слова по 4 пара, гармонд слова 6 пара; цицерио слова 8 пара — за први пут, а за сваки даљи пут у пола од године цијене. Најмањи оглас наплаћује се 1 перпер. — Осим напријед изнешене цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксама још по 50 пара за свако поједино оглашавање.

Власник: Државна Штампарија

Излази суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

СЛУЖБЕНИ ДИО

МИ

НИКОЛА I

по милости Божјој
КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог Предсједника Нашег Министарског Савјета, Нашег Министра Војног, ријешили смо и рјешавамо:

да се Јован Пламенац, члан Државног Савјета, на основу члана 49. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Предсједник Нашег Министарског Савјета, Наш Министар Војни, нека изврши овај указ.

Цетиње, 11. децембра 1913. г.

НИКОЛА с. р.

Предсједник Министарског Савјета,
Министар Војни,
Генерал-ађутант, Бригадир, сердар,
Јанко Вуногић с. р.

ПРАВИЛА

ЗА

извршење закона о таксама

У извршењу чл. 48. закона о таксама прописујем ова правила, а која гласе:

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Што подлежи такси

Члан 1.

Према члану 1. закона о таксама, такса се наплаћује у корист државну на све правне послове и сва писмена, која су побројана у тачци а, б, в, г, д, чл. 1. у колико су иста изложена у таксној тарифи (члана 47. закона о таксама тачка 1—147 закључно) без обзира да ли су издана у земљи или на страни.

Ко не плаћа таксе

Члан 2.

Према чл. 2. закона о таксама, таксу не плаћају:

1) Владалац и чланови Владалачког Дома на сва писмена и исправе, било да их издају између себе, било да при њиховом издавању судјелују власти;

2) држава и све државне власти, гдје треба разумјети и све државне установе као што су: Хипотекарна Банка, Државна Штампарија, задужбине које стоје под управом државе и т. д.;

3) дипломатски и консуларни представници страних држава у консуларним пословима, по узajамности.

Да би се по тачци 3. чл. 2. закона о таксама дипломатски и консуларни представници страних држава акредитованих у Црној Гори, могли у дипломатским и консуларним пословима користити неплаћањем таксе, Министарство Иностранских Дјела прибавиће од наших дипломатских и консуларних представника на страни, обавјештења о поступку онамошњих — власти у поменутих пословима према нашим представницима. На основу добивених обавјештења поступаће се тако исто у појављеном случају и код наших власти.

Сви остали послови приватно-правног карактера појединих дипломатских и консуларних представника, подлеже плаћању таксе;

4) пупилне, стечишне и банкротске масе, које су ослобођене пореза.

Пошто су од пореза ослобођене једино „маса малољетне сирочади“, (према чл. 16. тач. а), тач. в) закона о порезу на принос од капитала и рада) и то једино у случају „ако њихов принос од кућа укупно са цијелим осталим приходом не износи више од 300 перпера“, то значи да стечишне и банкротске масе ма колике оне биле, плаћају таксе, а масе малољетне сирочади плаћају само, ако приходују годишње више од 300 перпера;

5) лица приватна, општине, друштва и свако ко врши јавне послове у име државе и за државу.

Сва ова лица, друштва и заводи, не плаћају таксу само онда, кад предузимају и врше послове у име државе и за државу, као што су: поправка хигијенских прилика, одржавање у добром стању мостава, путова, чистоћа и ред на улицама, трговима (пазарима), кланицама, млекарицама, кафанама; подизање школа, зграда за државна надлештва, општински послови при закључивању зајмова за јавне радове и т. д.

У свима осталим случајевима, гдје се ова лица, заводи или друштва не јављају у таквој улози, него предузимају и врше јавне послове као на примјер: приватно-правна лица, као откуп земљишта или зграда, подизање зграда намијењених спекулативним циљевима (на пр. кафана), не ослобођавају се таксе;

6) установе и заводи, којима држава даје сталну помоћ или ујемчава материјални опстанак, на примјер: кад би држава давала сталну новчану помоћ једној или више земљорадничких задруга, онда она, која прима помоћ, не би плаћала таксе; тако исто кад би држава неком друштву осигурала извесни проценат на капитал уложени за какво корисно предузеће, као исушење каквих баруштине и томе слично;

7) установе и заводи основани приватним средствима, ако служе на општу, државну или народну корист, као на пр. друштва: привредна, војна (витешка), милосрдна, здравствена, умјетничка, књижевна и у опште просвјетна, за све своје представке и писмена, које подносе државним властима, изузев такса у грађанским парницама.

Све у овој тачци наведене установе и заводи, ако немају за циљ новчану добит, не плаћају таксу, како за своје писмене представке и писмена која подносе код државних власти, тако и за цио рад власти, који је пошљедица тих представка и писмена, изузимајући такса у грађанским парницама, којих се ни у ком случају не могу ослободити.

Да би се поједине установе и заводи могли овим ослобођењем користити, дужни су поднијети Министру Финансија молбе са својим правилима и другим исправама, па тек кад Министар рјешити, да се која установа ослобођава од плаћања таксе и ово објави у службеном листу, дотична установа моћи ће се користити овим ослобођењем.

Представке и писмена ових ослобођених установа и завода примаће се без таксе само у случају, ако се у исто вријеме поднесе на увиђај оригинално министарско одобрење, оверен пријелипис или биљешка о томе у званичним новинама, или ако већ дотична власт има забиљешку односно извјештај или ако је већ дотична власт извјештена, да је ослобођење извршено од стране Министра Финансија. Подношење овога одобрења на увиђај, односно истинитост ослобођења утврдиће дотични чиновник својим потписом на писмену.

Ако неко друштво има пододборе, који постоје са истим циљем, онда се друштвено ослобођење од такса, односи и на те пододборе.

Кад нека установа ослобођена таксе склапа уговор са другим неослобођеним лицем, такса се мора сва платити, без обзира, што се може бити, уговором предвиђа, да плаћање таксе пада на ослобођену установу.

8) Сиромаси, по увјерењу, надлежне власти, које вриједи само за годину дана.

За сиромаша сматра се сваки, који не плаћа више дације и пореза од 5 перпера на годину без приреза и личног пореза. Увјерења о сиромашном стању издаваће само надлежне пореске власти (капетани) а у варошким општинама општински судови.

Од свакога сиромашног лица, које поднесе молбу ради добијања увјерења о сиромаштву у смислу тач. 8. члана 2. закона о таксама, пореска власт, односно општински суд узеве изјаву, има ли и гдје ма какве имовине или прихода, без обзира на то да ли се на ово имање или приход задужује дацијом и порезом или не.

Кад лице, које тражи или за које се тражи увјерење, има имања или прихода у другој општини ван мјеста становања, пореска власт односно општински суд прибавиће податке од надлежне пореске власти или општинског суда о суми задужене дације или пореза, на према овој суми, као и суми дације и пореза, које ово лице плаћа у мјесту живљења, издаће увјерење о сиромашном стању, у противном случају, ако по закону није сиромашног стања, одбиће га ришењем од тражења и таксу на молбу наплатити.

Лицима, која се привремено дуже баве у мјесту, као што су: радници на подизању путова, ђаци, мајстори и т. д. неће надлежне власти дотичног мјеста издати ово увјерење, но ће га улугити властима мјеста, гдје са породицом стално живи.

У случајевима, кад неко лице има имања или прихода, који није по закону порезом задужен, пореска власт односно општински суд тражиће извјештај од надлежне старије пореске власти: колика би се плаћала дација или порез на дотично имање или приход (према чл. 7. у вези са чл. 6. закона о порезу на принос од капитала и рада са измјенама и допунама од 1911. године, не задужују се по закону порезом, н. пр. дијурнисти, жандарми, радници, подофицири и т. д. ако им годишња плата ооносно зарада не прелази 700 перпера), па с обзиром на тај порез издати увјерење.

Поред овога, величина пореза не мора бити мјерило за оцену је ли ко сиромашнога стања или не, већ може бити и других разлога за које пореска власт, односно општински суд зна и који не доуштају издавање увјерења о сиромаштву, као н. пр. кад неко има хартија од вриједности, које иначе не подлежу плаћању пореза, зграду ослобођену пореза, концесију ослобођену пореза и томе слично.

Ако лице, које тражи увјерење, није лично познато власти, која га издаје, ова ће моћи увјерење издати и на записничку изјаву двају пунољетних лица (грађана дотичне општине), да ово лице доиста нема више нигдје имања или прихода.

У сваком увјерењу о сиромашном стању мора увијек бити означено, да ли дотично лице плаћа дацију и порез, на име чега и колико, као и по чијој изјави ово лице нема никаквог или нема више имања или прихода, сем оног на који дацију и порез плаћа.

Даље ће ставити, да увјерење вриједи за годину дана од дана издавања.

Прост препис увјерења о сиромаштву може се употријевити само онда, кад се писмено уз које се прилаже, подноси лично, а том се приликом поднесе на увиђај оригинално увјерење. У овоме случају дужан је дотични чиновник, који писмено прима, означити на препису увјерења, да му је оригинал увјерења поднијет на увиђај.

Чиновник који то не учини а прими писмено, казниће се по тач. 6. члана 64. ових правила.

Писмено, које се упути поштом са простим пријелиписом увјерења о сиромаштву, оставиће се у акта и по њему се неће ништа предузимати.

Надлежне власти, водиће списак издатих увјерења о сиромаштву у току године, који ће на захтјев показати органу, одређеном да врши преглед о наплати такса.

На свако писмено или исправу, која се због сиромаштине издаје без таксе, мора се означити да се издаје без наплате таксе према увјерењу, (назив власти која је увјерење издала), од Број

9) Ослобођавање од такса по другим законима, по тач. 9. члана 2. закона о таксама, бива у оној мјери и онолико, како је то предвиђено у тим специјалним законима, без обзира на ограничења по закону о таксама.

Која се писмена и исправе ослобођавају од таксе.

Члан 3.

1) У члану 3. закона о таксама предвиђена су писмена и исправе, које су ослобођене таксе.

2) На сва писмена и исправе, које се без наплате таксе издају приватнима по тач. 5. 6. и 7. члана 3. закона о таксама, морају власти означити, у коме су циљу издата и да се за други циљ не смију употријевити. Ако то не ураде, државни и самоуправни органи казниће се по тач. 6. члана 64. ових правила.

3) Кад се по тач. 9. и 10. члана 3. закона о таксама потпуно утврди неумјесност молбе или тражења, ришењем ће се досудити такса за молбу и ришење;

4) У случајевима кад се у смислу тач. 12. чл. 3. закона о таксама по преставкама извјеснога чиновника, које су ослобођене од плаћања таксе, овај суд провостепене власти одбије од тражења као неумјесног, неплаћа се такса ни за жалбе до коначне расправе дотичног предмета. Али свака власт, која по тој ствари рјешава, мора својим ришењем досудити све дотле неплаћене таксе, ако жалиоца од потраживања одбија, тако, да се из рјешења пошљедеће власти може одмах видјети укупно неплаћена такса, коју треба дотични по извршеном ришењу да плати, ако буде и тијем ришењем коначно одбијен.

5) За рапорте, које код војних власти подносе војна лица на основу прописа војних закона, не плаћа се никаква такса. Но, ако се тим рапортима чине преставке за приватне послове, онда се прописна такса мора платити.

Како се плаћа такса кад је више лица

Члан 4.

1) Ако се према чл. 16. закона о таксама, више лица била она правна или физичка или једна и друга, која се по природи својих односа појављују на извјесном писмену као једна засебна заинтересована страна, као што су удионичари у једној радњи, сувласници, браћа у кућној заједници и томе слично, а тако и лица, која не представљају једну засебну заинтересовану страну, али се њихова молба односи на један исти предмет, као на пр.: молба више лица за давање неке концесије, молба грађана за подизање кланице и др., — та лица у томе случају плаћају само једну таксу.

2) У сваком случају гдје се више лица осуђују на казну по каквој кривици, и гдје не постоји услов да се та лица морају заједнички појављивати, но се могу, али не морају, сваки засебно жалити, те тада сваки и засебну таксу плаћа. У овим случајевима, као и у случајевима гдје њих више потписују какво писмено, у коме се сваки потписник јавља као засебно заинтересована личност; мора бити онолико пута таксе за молбу или жалбу колико има и потписника.

II О НАПЛАТИ ТАКСЕ

Како се и кад се наплаћује такса

Члан 5.

Таксу одређује и наплаћује према члану 32. закона о таксама власт, којој се писмено подноси, односно она, код које се посао покреће и врши.

Члан 6.

1) Такса се плаћа употребом таксених марака или таксене хартије, осим таксе за стављање жигова на мјере, које се плаћају у готову новцу (чл. 47. тачка 58. закона о таксама).

Приход од такса за стављање жигова морају надлежне власти слати сваког мјесеца за прошли мјесец надлежној финансијској власти.

2) Такса се плаћа унапријед осим случајева из тач. 9. и 10. члана 3.; тач. 1., 2., 3., 4. и 5. члана 44.; тач. 23., 28., 30., 37., 40., 41., 44., 50., 51., 81., 87. а) и б), 102., 106., 107., 108., 109., 111., 116., 117., 118., 136., 139. и 145. члана 47. закона о таксама.

3) Такса за државну касу полаже се и на све писмене представке, као што су; молбе, жалбе и т. д., које се подносе и самоуправним властима.

4) У оних случајевима, гдје се по закону такса наплаћује доцније, по пресуди или рјешењу, положене таксене марке прилијепиће се и поништити на копији пресуде или рјешења, која остаје код дотичне власти.

5) Кад се пак наплата таксе мора извршити егзекутивним путем, онда ће од добивенога новца набавити потребне таксене марке и даље поступити како је већ овдје поменуто.

Неисправне таксене вриједности.

Члан 7.

Према члану 30. закона о таксама таксене марке, сматраће се као и да не постоје:

1) Кад од исте недостаје који комад;

2) Кад је марка поцијепана на два или више дјелова, па поново састављена;

3) Тако исто не могу се употријевити за плаћање таксе марке, које су једном лијепљене и биле употријевљене на писмена, по којима је власт већ нешто радила, па непоништене по прописима ових правила случајно остале;

4) На писмена у приватноме саобраћају издана, сматра се да никаква такса није плаћена и онда, кад се марке не пониште на начин, прописан у члану 26. алинеја трећа закона о таксама.

Ако се овакве марке или хартије употријебе за списе, који се подносе власти, сматраће се да није положена довољна такса и с њима ће се поступити по чл. 10. ових правила;

5) Кад се овакве неисправне таксене вриједности употријебе на исправама, које су у приватноме саобраћају издате и које нијесу намијењене или упућене власти (облигације, уговори ма какве садржине и друго) поступиће се по члану 59. ових правила и наплатити поред редовне и казнена такса;

6) Ако се посумња у исправност марке послаће се дотични акт са том марком Пореско-Царинској Управи Министарства Финансија, Одсјеку за Монополе, која ће констатовати: је ли марка исправна или не. Ово мишљење мјеродавно је.

Размјена таксених вриједности.

Члан 8.

Размјена таксених вриједности може се учинити у случају;

1) Кад би се промијенио облик таксених марака (чл. 12. закона о таксама);

2) Ако су ушле лијепљена на исправе, које нијесу још потпуно издате постале неупотребљиве (чл. 31. закона о таксама).

Члан 9.

1) Размјену таксених вриједности врше оне финансијске власти, које су овим правилима одређене да врше продају таксених вриједности и њима се подносе молбе са поквареним маркама или хартијама за размјену;

2) Размјена таксених вриједности може се тражити у року од тридесет дана од дана обнародовања у званичном листу акта, којим се облик мијења;

3) За размјену таксених вриједности у случају чл. 31. закона о таксама полаже се уз молбу, која не подлежи такси, у готову новцу, на име стварних трошкова, и то: за таксене вриједности до 10 перпера 0-10 пара без обзира на број комада; за таксене вриједности од 10 перпера и више 0-10 пара од комада;

4) Размјена покварених таксених марака и хартија може се извршити и послуже повучења емисије дотичне вриједности, али само од дана повлачења, па у року означеном у тач. 2. овога члана.

5) Оне таксене вриједности, које су тако забрљане, да се не може тачно утврдити је су ли употребљаване ради плаћања таксе или не, не могу се размјенити.

У свима другим случајевима, кад би требало марку замијенити, која је случајно прије или приликом употребе постали неупотребљива, одлучиваће Министар Финансија (чл. 31. закона о таксама).

Поступак са никако или недовољно таксираним писменима.

Члан 10.

1) Ни једна власт не може непосредно примити писмено, које није снабђено довољном таксом, а од ове није законом ослобођено;

2) Писмена без икакве таксе као и писмена, која подлеже плаћању веће таксе од оне, која је на њих утиснута, сматраће се да не постоје;

3) Тако исто сматраће се да не постоје писмена на којима је потписано више лица, која не сачињавају једну заинтересовану страну у смислу члана 16. закона о таксама и чл. 4. ових правила, ако прописна такса за свако лице није положена;

4) Ако се на какво писмено прилијепи таксена марка, чија је емисија повучена из саобраћаја, или за писмена употријеби таксена хартија повучена из саобраћаја, сматраће се, да такса није плаћена и такво писмено да не постоји;

5) Да би се знало ко носи одговорност за пријем непосредно предатих или послатих писмена са недовољном или никаквом таксом, или за пријем писмена са неисправном марком или таксеном хартијом, мора се у сваком надлежном писменом наредбом одредити један указани чиновник, који ће вршити пријем писмена упућених поштом или лично предатих;

6) Одређени чиновник дужан је на полеђини писмена увијек означити на који је начин предато писмено: поштом или лично, да ли је марка или таксена хартија прописана и исправна и да ли је такса довољна, па то све потписати и то овако: *Примљено нејасно (или поштом). марка је исправна, Н. Н.*

7) Чиновник, који би примио писмено непосредно, са недовољном или никаквом таксом, одговараће по члану 64 ових правила. Исто тако одговараће сваки чиновник, који би узео у рад писмено са недовољном или никаквом таксом.

Потписник писмена не може се овом неправилношћу користити и због тога тражити, да се по његовом недовољно или никако таксираном писму ма шта предузима.

Члан 11.

Поступак са никако или недовољно таксираним писменом, које се шиље властима поштом предвиђен је чланом 57. ових правила.

Случајеви у којима се такса оставља на почек.

Члан 12.

Изузетно од наређења из члана 10. тач. 1. и 2. ових правила, примаће се писмена и без таксе само у случајевима предвиђеним чл. 27., 28. и 33. закона о таксама.

У овим случајевима такса ће се положити у року, који је у закону о таксама за сваки поједини случај предвиђен.

Члан 13.

По правилу таксе се унапријед плаћају. Члан 33. закона о таксама допушта изузетно накнадно плаћање таксе у року од 14. дана, ако странка није у стању одмах је положити. Овај изузетак треба строго тумачити и ово накнадно плаћање таксе допуштати само у случајевима, који не трпе одлагања, а странка је заиста у немогућности да таксу положи. Иначе суд ће писмено одбити и упутити странку да предходно прибави таксу.

Члан 14.

У случајевима члана 27., 28. и 33. закона о таксама, кад се таксе у одређеним роковима накнадно положе, дотична власт означаће писмено на коме није положена такса, са ријечима: „Такса није наплаћена.

Рок полагања	19	г.
Наплаћена	19	г.

Ову ознаку власти ће стављати на спољну страну списка, на коме је требало таксу платити и то печатом (штамбильом).

Члан 15.

Чим власти увиде да извјесном лицу, из узрока наведених у члану 27. и 33. закона о таксама треба оставити рок за полагање таксе, позваће дотично лице у случају предвиђеном чланом 27. поштанским писмом, а у случају члана 33. закона о таксама по могућству лично, иначе писмом, да прописану таксу положи до одређеног рока, а уједно га упозори и на пошљедице из члана 18. ових правила.

Члан 16.

У случају из члана 27. закона о таксама, власт ће позив упутити као што је предходним чланом ових правила наређено, а уједно тражиће и наплату од перп. 1. — на име рада око позива, која се касније има прилијепити на акт; у случају члана 33. истог закона, власти ће редовно позив учинити усмено, а изузетно писмено. Кад се позив чини усмено, такса од 1 перпера неће се наплаћивати.

Члан 17.

Рок накнадног полагања таксе за случај из члана 27. закона о таксама има се рачунати од дана кад је писмо могло доћи на мјесто одређења; тако исто и за случај из члана 33. истог закона кад се позив упућује писмено, а иначе од дана усменог позива. За телеграфске представке, молбе и жалбе, сматраће се да је рок прошао послје 10 дана од кад

је телеграм отпремљен, ако до тог рока такса не буде положена.

Члан 18.

1) Чим истекне рок, који је предвиђен чланом 27. и 28. односно 33. закона о таксама, а лице које је било дужно таксу положити, исту не положи, власт ће оставити списе у архиву и ништа по томе предмету (писмену) неће више дати.

Ако је, пак, власт већ по том спису радила, а међутим рок полагања таксе прошао, она ће преко надлежних пореских органа затражити наплату таксе од лица, које је било дужно исту положити. У овом случају извршни орган поступиће по чл. 34. закона о таксама, односно по 78. члану ових правила.

2) Да би се олакшало и приватним и чиновницима одређеним да воде надзор о правилном таксирању, а за случајеве из чл. 28. закона о таксама, Министарство Унутрашњих Дјела, на представку Министра Финансија и Грађевина, издало је распис од 9. новембра 1913. год. П. т. број 14 090, по којему се све телеграфске молбе, жалбе и т. д., осим оне упућене Њ. В. Краљу и Народној Скупштини, таксирају одмах при предаји са перп. 1-20.

Случајеви у којима се такса накнадно полага.

Члан 19.

1) Осим случајева, у којима се такса накнадно полага, а који су предвиђени у чл. 44. закона о таксама, такса се накнадно полага и у свима случајевима, који су у таксеној тарифи изрично предвиђени;

2) Исправе издате на страни, а које имају да произведу дјјства у Црној Гори, плаћају означену таксу у таксеној тарифи према природи правног посла а исправи и то чим се пуне у приватни саобраћај или поднесу власти у Црној Гори, без обзира на то, да ли су таксу раније на страну платили или не. Тако н. пр. на једну мјеницу од 600 перпера, која је издата на страни, без обзира на то, да ли је у мјесту издања такса наплаћена, наплатиће се и у Црној Гори такса од перпера 0-40 према тач. 20. члана 47. закона о таксама;

Не залијепи ли се таксена марка на ове исправе према овом, што је горе речено, сматра се да такса није плаћена, и сопственик подлежи плаћању казнене таксе, поред редовне по члану 59. ових правила.

Овој такси не подлеже исправе издате на страни, које се не уносе у земљу ради произвођења каквога правног дјјства, нити се од њих чини употреба, као и оне исправе издате на страни, које имају да дјјствују такође на страни, али које се у Црној Гори само пуштају у промет пренашањем или уступањем права или обавеза, као н. пр. један заставни уговор сачињен на страни, којему као гаранција служи неко онамошње имање, ако се овдје пренесе на неко лице, неће се плаћати такса као на новом заставном уговору, већ само такса за овјеру преноса. У овом пошљедњем случају плаћа се такса одређена за правни посао, који се у земљи пренашањем или уступањем закључује.

Ако исправа, издана на страни, не гласи на вриједност у перперима, но се обавеза има да испуни плаћањем у страњој монети, онда ће се прорачун за наплату таксе извршити према просјечној вриједности стране монете, која се овако одређује:

1 фунта стерлинга	24-12	преп.
1 турска лира	21-58	"
1 долар	4-90	"
1 рубља	2-50	"
1 марка	1-20	"
1 аустријска круна	1—	"
1 динар; франак француски; белгијски, швајцарски; лев. драхма и италијанска лира	0-96	"

3) Исправе — писмена — која издају стране власти, као што су: крштеница, школска свједочанства, разна увјерења и т. д., којима се појединци хоће да послужи као доказом за добијање извјесног права у Црној Гори, подлеже такође у Црној Гори такси из дотичнога броја таксене тарифе, и ако су код страних власти таксу платили. Ова се такса полага при подношењу писмена власти;

4) У случајевима тач. 2. члана 44. закона о таксама такса се накнадно полага тиме, што се на таксеној хартији лијепи таксена марка, која представља вриједност разлике између употребљене таксене хартије и оне, која би се према закону о таксама морала употријевити за дотичну исправу. Н. пр. мјенични бланкет од 300 перпера може се употријевити и за мјеницу од 700 перпера, само што се мора на бланкету прилијепити још и таксена марка од 0-20 перпера (тач. 20. члана 47. закона о таксама);

5) За случајеве под тач. 3., 4. и 5. члана 44. закона о таксама, такса ће се накнадно наплаћивати, ако се нађе извјешајем, да је тражење неосновано;

Досуђивање таксе од криве стране.

Члан 20.

1) У споровима грађанским, кривичним, административним и брачним, све таксе, које је једна страна положила при рјешавању и суђењу једнога предмета, стављају се на терет криве стране, ако је парница у потпуности на штету њену пресиђена, односно ријешена.

2) У случају, кад је свака страна по нешто од свога тражења изгубила, оставља се дотичној власти да сразмјеран дио таксе према величини добивенога тражења досуди од противне стране.

3) Дужност накнаде таксе односи се, како на ону таксу, коју је једна страна у вођењу спора пред првостепеним и вишим властима положила, тако и на ону, која је код других власти положена ради прибављања доказа употребљених у спору.

4) Таксе положене на молбе за одлагања рочишта ни у ком случају не стављају се на терет криве стране, већ их сноси она страна, која их је платила.

5) Прописи тач. 1., 2. и 3. овога чл. важе и за случајеве из члана 17. закона о таксама.

Наплаћивање таксе на уговоре.

Члан 21.

1) Такса одређена тарифом за уговоре наплаћује се на целокупну вриједност уговора с обзиром на вријеме трајања његовог. Тако, вриједност уговора о вишегодишњем закупу, служби, издржавању и т. д. изналази се, кад се вриједност накнаде за одређени период времена помножи онолико пута, колико таквих периода времена уговор садржи. Ако се н. пр. какво добро издаје под трогодишњи закуп по 1000 перпера годишње, вриједност уговора је 3000 перпера, и на ову се суму такса плаћа (чл. 23. закона о таксама).

2) Ако је уговор — без обзира да ли се у њему предвиђа радња или давање — уговорен на неизвјесно вријеме, такса ће се платити према четворострукој вриједности годишње радње или давања.

3) Продужење уговора закључених за одређено вријеме подлеже плаћању нове таксе, јер се сматра да је закључен нов уговор.

Уговор се може продужити изречно или прећутно.

Изречно се продужава уговор писмено и усмено, а прећутно, кад странке не предузму никакву радњу да правни однос створен између њих уговором престане.

Наплата таксе код куповина и продаја.

Члан 22.

1) Наплата таксе код куповина и продаја јавном лицитацијом бива по свршеној куповини или продаји, било да је врши државна власт или каква јавна установа (Хипотекарна Банка, новчани заводи итд.) а из суме добивене од купљеног или продатог добра.

2) Кад власти врше продају по државној тражбини за наплату кривичних трошкова, дације, пореза, такса и др., такса ће се наплатити према тач. 142. а) члана 47. закона о таксама, ако се врши продаја покретности; ако се, пак, врши продаја непокретности, такса ће се наплатити према тачки 142. б) члана 47. закона о таксама.

Ове таксе наплаћују се из суме добивене лицитацијом.

3) Осим ове таксе у тач. 2. наплатиће се на непокретности, кад се оне купују односно продају јавном продајом, и такса на „увјерење о властини“, које се купују непокретног добра издаје, према тачки 147. члана 47. закона о таксама у вези са чланом 118. ових правила.

Ова такса из тачке 147. члана 47. закона о таксама наплаћује се од купца непокретног добра.

4) Према тач. 1., 2. и 3. поступиће се онда, кад продају врши државна власт путем јавне лицитације на захтјев приватних лица (при извршењу пресуда у грађанским парницама); као и онда кад је врши јавна установа.

5) Такса из тач. 132. члана 47. закона о таксама за оглашавања продаја, које врши државна или општинска власт по званичној дужности у случајевима из тач. 2. овога члана полаже се накнадно државној штампарији по извршеној продаји.

За оглашавања продаја, које се врше на захтјев приватних лица, таксу за оглас полагају унапријед лица, на чији се захтјев продаја врши.

Наплата таксе на записнике, који се састављају на захтјев странака.

Члан 23.

1) На свима записницима, који се на захтјев странке састављају пред влашћу у мјесто писмена, које би странка имала предати, наплаћује се два пута већа такса од оне, коју би странка била дужна положити на дотично писмено, кад би је сама подносила. Тако н. пр. на тужбе, молбе и т. д. из тачке 75. члана 47. за-

кона о таксама, кад се чине на записнику, наплаћује се двострука такса, т. ј. 1 перпер.

2) Ако је за тај посао употријебљен више него један табак, онда се за сваки даљи табак наплаћује такса од 50 пара, без обзира дали је на први табак наплаћена такса од 50 пара или више. Тако, за тужбе, молбе и т. д. из тач. 75. члана 47. закона о таксама, ако је изјављена записнички на више табака, наплатиће се такса на први табак 1 перпер, а на сваки даљи табак по 50 пара.

3) Ако је писмено, у мјесто којег се саставља записник, подложно такси мањој од 50 пара, н. пр. тужба из тач. 72. чл. 47. закона о таксама, на коју се наплаћује такса од 20 пара, кад се у записник предаје, наплатиће се као и у горњем случају први табак 40 пара, а на сваки даљи, ако би их било по 50 пара.

4) На записнике, који су уједно и исправе о правном послу (н. пр. уговори, нагодбе и т. д.) наплаћује се поред таксе — којој је дотични правни посао подложен по таксеној тарифи — и такса од 50 пара за сваки табак. Н. пр. на један уговор о издржавању неког, који је пред судом у записник састављен, поред таксе из тач. 147. чл. 47. закона о таксама, наплатиће се на сваки табак такса од 50 пара.

Ако би, пак, неки правни посао био подложен нарочитој такси, али не потпуно, онда ће се за први табак наплатити два пут више такса, а за сваки остали по 50 пара.

5) Такса, која се наплаћује на цио табак (записника) наплаћује се и на дио од табака.

Наплата таксе на писмена, која садрже више захтјева.

Члан 24.

1) Кад једно писмено садржи више захтјева, онда се такса наплаћује на збир свих тих захтјева.

2) Кад писмено садржи захтјеве, од којих један дио садржи предмете процјениве, а други непроцјениве, такса ће се наплатити и на једне и на друге према одговарајућој тачци чл. 47. закона о таксама.

Наплата таксе на исправе, којима се заснивају више правних послова.

Члан 25.

Кад се једном исправом заснивају у исто вријеме више правних послова разних врста, од којих сваки засебно подлежи нарочитој такси, као н. пр. уговор о продаји и уговор о закупу и томе слично, наплатиће се посебна такса и за један и за други правни посао.

Процјена вриједности.

Члан 26.

1) У споровима гдје се такса плаћа по вриједности, парничне стране дужне су вриједност спорног предмета тачно и истинито означити.

2) Када противна страна изјави, да јој је вриједност спорног предмета непозната, или да је тужилачка страна ову вриједност неистанито пријавила, или најзад и ако противна страна призна вриједност спорног предмета или права, или сама власт, која таксу наплаћује посумња у истинитост представљене вриједности, наредиће да се вриједност спорне ствари или права утврди путем вјештака по прописима грађанско-судског поступка, и таксу на ову утврђену вриједност наплатити.

Ако се ово вјештачење има да изврши у мјесту, у коме се налази дотична власт онда ова непосредно одређује вјештачење.

Ако се вјештачење има да изврши ван мјеста сједишта суда, онда ће се исто наредити преко капетанског, односно општинског суда.

3) Накнаду трошкова око процјене сноси приватно лице само у случају, ако је вриједност нетачно пријављена, у противном трошкове плаћа државна каса.

Ако се, пак, докаже, да је злонамјерно пријављена неистинита вриједност, онда ће се наплатити петострука такса, од које ће се половина дати као награда ономе, који је о томе власт обавијестио или је на то упозорио, (види чл. 25. зак. о таксама).

Лијељење и поништавање таксених марака.

Члан 27.

Поништавање таксених марака на сним писменима, која се властима предају, врше они службеници, који су одређени за примаче свих писмена у дотичном надлештву (чл. 29. закона о таксама). То се поништавање врши зумбом унакрст, а осим тога написаће се број таксеног регистра.

Члан 28.

На свима писменима, која се упућују или предају властима, и за које се таксене марке могу употријебити, као што

су: молбе, тужбе, прилози и т. д., као и на свима исправама, које власти на захтјев приватних издају, н. пр. допуштења, одобрења, дозволе и т. д., марке се лијеје на празноме простору прве стране табака при врху.

Члан 29.

Ако писмено треба снабдјети са више марака, онда ће се оне лијејити усправно једна до друге на празноме простору пред писањем (испред текста), почев са лијеје стране врха табака, па редом, али тако, да марке веће вриједности буду у почетку, па затијем редом марке мање вриједности.

Члан 30.

Према претходном члану вршиће се лијељење марака и на свима исправама, које се властима морају подносити на потврду, било по самом закону, било пак, што су то саме странке тако уговорице, (облигације, уговори и т. д.), и то само лијељење оне таксе, која се плаћа за правни посао, предвиђен исправом.

Члан 31.

Како се, пак, за потврду исправа поменутих у претходном члану плаћа у исти мах посебна такса, то ће се ове таксене марке за потврду лијејити између текста исправе и текста потврде са лијеје стране, а поништавање ће се извршити по члану 27. ових правила. У тексту потврде мора се увијек означити колика је такса наплаћена за правни посао и по коме тарифном броју таксене тарифе, а и колика је такса наплаћена за потврду.

Члан 32.

На исправама, које су у приватном саобраћају без посредовања власти издате (признанице, уговори, намирнице и др.), таксене марке за правни посао лијеје се прије писања исправе испод написа исправе, тако да натпис не буде исписан преко марака већ изнад њих. Ове марке морају такође бити лијељене почев са лијеје стране и усправно и по вриједности као у чл. 29. ових правила. Поништавање ових марака врши се тиме што ће се први ред садржине исправе исписати преко прилијељених марака, и то тако да почетак писања почне на чистој хартији и продужује се преко марака (чл. 26. закона о таксама).

Члан 33.

Кад исправе издате у приватном саобраћају дођу пред влашћу, ма на који начин, ове ће их поништити зумбом, али не и исписивањем регистарског броја, као што је то предвиђено чланом 27. ових правила.

Члан 34.

Ако се неко писмено или исправа издаје у више примјерака исте садржине, од којих само први подлежи такси, а остали не, дотични чиновник, који поништава таксену марку, дужан је на осталим примјерцима означити код кога се налази први примјерак са таксом, као и ставити напомену, и то овако: „На првом примјерку поништио таксене марке у износу од Перп.....г.

У..... Н. Н.“

Члан 35.

Кад се уговори, нагодбе, молбе, тужбе и т. д. чине у смислу члана 18. закона о таксама на записницима, таксене марке за све табаке записника лијејиће се само на први табак записника дотичног писмена, односно правног посла. Лијељење и поништавање вршиће се према члану 27. ових правила.

Члан 36.

Лијељење марака у свим случајевима, у којима се такса накнадно полаже (чл. 27., 28., 33. и 44. закона о таксама) и поништавање истих вршиће се према члану 27. ових правила.

Члан 37.

Лијељење и поништавање таксених марака за опомену и повишено таксу врши се на самој опомену. Ако се такса за опомену егзекутивно наплаћује, тада ће се лијељење и поништавање извршити по претходном члану.

Ово вриједи и за лијељење и поништавање казнене таксе.

Члан 38.

Таксе на пуномоћија из 5. и 6. тачке члана 47. закона о таксама лијејиће се и поништавати по члану 27. ових правила (чл. 26. закона о таксама).

Члан 39.

Такса на пресуде и рјешења лијејиће се и поништавати по члану 27. ових правила.

Члан 40.

Такса за полице, признанице о премијским уплатама и у опште на штампане

бланкете, које служе за исправе у приватном саобраћају, лијеји се на првој страни, а поништавање се врши тиме, што се преко њих напише „Поништено“, датум, мјесто и потпис онога који поништавање врши, али тако, да ријеч „Поништено“, пође са чисте хартије, прије преко марке и заврши се опет на хартији; мјесто у коме се поништавање врши да пође са хартије и да се заврши на марки; потпис да пође са марке и да се заврши на хартији, а датум остаје на маркама.

Члан 41.

Таксена марка на мацу карата лијеји се на завјутку и поништава се печатом дотичне царинарнице.

Члан 42.

Поништавање таксених хартија врши се употребом хартије и утиснута такса на њима не ништи се. Кад оваква писмена дођу пред власт, преко утиснуте марке ставиће се само регистарски број у смислу чл. 27. ових правила.

Члан 43.

Приватна лица не смију на молбама, жалбама и т. д., које подносе властима, сама поништавати марке, јер ће се иначе сматрати да таксу нијесу платили.

Члан 44.

Све државне и самоуправне власти, општински и школски одбори дужни су у року од два мјесеца набавити справу за поништавање (зумбу) и штампил за означавање нетаксираних писмена, на које је плаћање таксе остављено на почек.

Зумбу и штампил поменуте власти добиће од Одсјека за Монополе при Пореско-Царинској Управи, по цијени коштања.

Регистровање наплаћене таксе

Члан 45.

1) Ради надзора о правилној наплати такса, као и ради прибарања потребних статистичких података, све државне и самоуправне власти, акционарска и осигуравајућа друштва, општине и школски одбори дужни су водити регистар такса како наплаћених, тако и оних које треба наплатити;

2) Код државних и самоуправних надлештава водиће се таксени регистар уопредо са дјеловодним протоколом;

3) Сви акти, који се једног дана приме у надлештво, а надбјевени су таксом, мојају се под тим истим даном завести у таксени регистар, без обзира је ли такса прилијељена или утиснута штампом. Прије завођења треба имати у виду прописе тач. 6. овога члана;

4) У таксени регистар надлештва не заводи се такса плаћена у приватноме саобраћају без посредовања власти, која је на исправама утиснута или залијељена и поништена.

Али ако по таквим исправама у своје вријеме није наплаћена никаква или довољна такса, па се таква исправа појави пред власт и власт наплати редовну и казнену таксу, заводиће се у регистар и ова накнадно наплаћена редовна и казнена такса;

5) Као знак и контрола да је такса, која се налази на актима, уведена у таксени регистар, мора се преко дотичне марке ставити број регистра и кад је писмено регистровано;

6) Писмена снабђена таксом заводе се у регистар онога надлештва на која су упућена (жалбе, апелације и т. д.) а не гдје су примљена и гдје се само врши поништавање;

7) Све власти, које су по пресуди, рјешењу или иначе захтијевале наплату таксе од пореских власти, дужне су извјестити Министра Финансија за сваки случај кад им пореске власти или друга која надлештва, у року од мјесеца дана с обзиром на чл. 79. ових правила, не пошаљу наплаћену таксу на уверење да се такса ушљед немања покретног или непокретног имања и покушањем егзекуцијом није могла наплатити;

8) За вођење регистра мора се у свакоме државном или самоуправном надлештву као и акционарском и осигуравајућем друштву одредити писменом наредбом једно лице;

9) Старјешине надлештава у опште или друштва, односно њихови заступници, овјераваће свакога дана таксени регистар; пошто се претходно изведе рекапитулација наплаћених такса;

10) За случај ако старјешине буду привремено или ушљед великога посла стално спријечене да контролишу исправност протоколисте у вођењу регистра и да врше овјеравање могу писменом наредбом одредити себи заступника за тај посао;

11) Старјешине надлештава и друштва односно њихови заступници, и лица која воде регистар такса казниће се према чл. 64. ових правила новчано од 20

до 100 перпера, ако се немарљиво или никако не води регистар такса.

12) Таксени регистар има ове рубрике: I. текући број, који тече од 1. јануара до 31. децембра;

II. дан увођења у регистар;

III. број дјеловодног протокола, под којим је заведен акт на коме је такса;

IV. врста писмена или правног посла;

V. износ вриједности правног посла, по којој треба таксу прорачунати и наплатити;

VI. означити да ли је довољно или недовољно таксе;

VII. означити због чега нема довољно таксе, н. пр. мање положено, телеграмом и т. д.;

VIII. износ вриједности таксе, која треба да је наплаћена;

IX. колико се има још наплатити и то:

1) на име редовне таксе,

2) на име опомене,

3) на име казнене таксе,

4) укупно;

X. дан кад је опомена послата;

XI. број дјеловодног протокола, под којим је опомена послата;

XII. дан до којег је такса требала да буде положена;

XIII. дан када је тражена наплата;

XIV. број дјеловодног протокола акта, којим је наплата тражена;

XV. власт преко које је наплата тражена;

XVI. дан до којег је требала такса да се наплати;

XVII. дан кад је наплаћена; и

XVIII. ако није наплаћена због чега није.

13) Акционарска и осигуравајућа друштва воде таксени регистар о дневно наплаћеној такси, који има ове рубрике:

а) текући број;

б) дан увођења у регистар;

в) број дјеловодног протокола, или гдје овога протокола немају, број књига или списка или друго, гдје је дотично писмено или исправа заведена;

г) из ког тарифног броја је наплаћена такса;

д) сума наплаћене таксе;

ђ) примједба.

Ова друштва дужна су у овај регистар уводити све таксе прилијељене или утиснуте, које се плаћају за послове, који се код њих обављају.

14. Код царинарнице, гдје се због царинске манипулације не заводи сваки акт у дјеловодни протокол, н. пр. декларације, пријаве, рачуни и т. д., водиће сваки цариник дневну прибиљешку, у коју ће биљежити све акте ове врсте, које у току једнога дана њему до руке дођу, према њиховој врсти, па ће све ове акте једне врсте заводити истог дана под један број регистра са назначењем броја дотичних акта, н. пр. за 10 комада декларација таксе наплаћено Перп. 2.— ит.д.

15. Приликом мјесечног закључка регистра извешће се такође, прије овјерења, рекапитулација наплаћених такса у смислу тач. 12. овога члана.

На основу ове мјесечне рекапитулације свака је власт дужна почетком сваког мјесеца, а најдаље до петог дана сваког мјесеца, послати Пореско-Царинској Управи извјештај колико је у току минулог мјесеца код ње положено такса. И у случају ако није било никаквих такса, поднијеће ипак извјештај.

16. Акционарска и осигуравајућа друштва подносе ове извјештаје мјесечно и шиљу их преко надлешних пореских власти, а ове одмах Пореско-Царинској Управи, без обзира да ли је било наплате какве таксе или не.

17. Штампани образац регистра као монополисан продаје Управа Државне Штампарије.

III. О ТАКСЕНОЈ МАРКИ И ТАКСЕНО ХАРТИЈИ

Облик и врсте таксених вриједности.

Члан 46.

1) Таксених вриједности има двије врсте, и то: таксених марака, које се засебно лијеје, и таксених хартија, којима је таксена марка утиснута штампом на хартији.

2) Таксених марака и хартија са утиснутом марком има од ових врста:

а) марака од 0'05, 0'10, 0'20, 0'30, 0'40, 0'50, 0'70, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 20 и 50 перпера;

б) хартија са утиснутом марком и то: а) мјеница: 0'15, 0'20, 0'30, 0'40, 0'50, 0'70, 1, 1'50, 2, 2'50, 3, 3'50, 4, 4'50 и 5 перпера; и

рачуна и признаница: 0'5, и 0'10 перпера.

3) Према потреби, која се покаже, Министар Финансија прописује и друге врсте таксених марака и хартија, а тако исто поједине врсте ће из продаје повући.

Повлачење и пуштање у саобраћај појединих врста таксених марака.

Члан 47.

1) Размјена таксених вриједности, које се налазе још у саобраћају, а које је

Министарство Финансија повукло из саобраћаја, може бити у року од 30 дана од кад је оглас обнародован у званичном листу.

2) У огласу се мора увијек означити од кога дана таксене вриједности старе емисије не вриједје.

3) Приликом објаве о пуштању у саобраћај нове врсте таксених вриједности, увијек ће се детаљно објаснити боја, величина и изглед нове врсте таксених вриједности.

4) Размјена се врши или непосредно код Пореско-Царинске Управе или код надлештава, која продају таксене вриједности, што ће се такође у огласу означити.

5) Ради размјене ових исправних и неупотребљивих таксених вриједности мора се поднети молба, за коју се такса не плаћа, и која се мора одмах завести у дјеловодни протокол. У тој молби мора се означити врста и број таксених вриједности. За размјену се не плаћа никаква накнада трошкова за нову врсту таксених вриједности.

6) Објављивање о пуштању у саобраћај нове врсте таксених вриједности, као и о повлачењу из саобраћаја старе врсте, врши једино Министар Финансија преко званичног листа.

7) Ако власти, које размјену таксених вриједности врше, ову размјену учине и послје рока од 30 дана, размјенене вриједности мора одговорни службеник накнадно државној каси.

8) Противу ријешења власти о размјени има мјеста жалби Пореско-Царинској Управи Министарства Финансија.

Распродаја таксених вриједности.

Члан 48.

1) Распродају таксених вриједности врши Министарство Финансија за готов новац, и то преко царинарница и пореских власти.

2) Допуштење за продају таксених вриједности издаје, на поднесу молбу Пореско Царинска Управа — Одсјек за Монополе, по наплати прописане таксе из тач. 120. чл. 47. закона о таксама.

3) Сваки овлашћени продавац таксених вриједности мора у свако вријеме имати довољно таксених вриједности за продају и то:

1) У селу:

а) таксених марака најмање:	
20 комада од по 0.05 перпера	1—
20 " " " 0.10 "	2—
30 " " " 0.20 "	6—
10 " " " 0.50 "	5—
5 " " " 1. — "	5—
5 " " " 2. — "	10—
3 " " " 3. — "	9—
3 " " " 5. — "	15—

б) таксених хартија најмање:

20 комада рачуна од по 0.05 перпера	1—
10 " " " 0.10 "	1—
20 " признаница " 0.05 "	1—
10 " " " 0.10 "	1—

в) Мјенице не мора имати:

2) у варошима:

Овлашћени продавац таксених вриједности по варошима и варошницама морају имати таксених вриједности свију врста осим оних од 20 и 50 перпера, и то у варошницама и варошима које нијесу обласна мјеста најмање у укупној вриједности од 150 перпера, а у варошима које су обласна мјеста од 300 перпера.

У оних општинама у којима не постоји ни један овлашћени продавац таксених вриједности, дужна је пореска власт односно општинска власт, имати продају таксених вриједности одговарајуће врсте према мјесту као што је напријед изложено. За ову продају општина не плаћа таксу према тач. 120. чл. 47. закона о таксама.

Давање провизије при куповини таксених вриједности.

Члан 49.

1) Овлашћени продавац, гдје долазе и општинске власти, који врше продају таксених вриједности кад од једном купе било једну врсту, било разних врста таксених вриједности у укупној суми од 100 перпера добијају провизију од 3%.

2) Провизија из тач. 1) овог члана увијек се даје у таксеним маркама, без обзира какве су таксене вриједности набављене.

3) Суме провизије испод 0.10 перпера не плаћају се.

О државној контроли за извршење ових правила.

Члан 50.

Надзор о правилном извршењу закона о таксама и ових правила, води Министар Финансија преко подручних му органа, у сврху чега ће наређивати повремене прегледе.

Члан 51.

Државне и самоуправне власти дужне су лицима одређеним за преглед, дати

ради прегледа регистар, све књиге, акта и исправе.

Члан 52.

Новчани заводи и осигуравајућа друштва дужна су дати одређеном чиновнику ради прегледа регистар. Кад би одређени чиновник с основом посумњао у истинитост регистра, тада је власан прегледати књиге и документа завода.

Представници новчаног завода или осигуравајућег друштва казниће се по § 93. кривичног закона ако одређеном чиновнику не допусте наређени преглед или му не ставе на увиђај регистар, књиге и документа завода или друштва, из којих се наплата таксе може видјети.

Одређени чиновник дужан је о извршном прегледу саставити на мјесту прегледа записник о нађеном стању, који потписује и старјешина надлештва односно представници завода или друштва.

У случају какве нађене неисправности одређени чиновник приложиће записнику и препис дотичног писмена.

Члан 53.

Службеници свих државних и самоуправних власти морају по званичној дужности пазити, јесу ли одредбе закона о таксама и ових правила по предметима по којима доносе одлуку прописано примијенили, као и да ли је такса правилно наплаћена.

Сваку неправилност дужни су пријавити надлежној власти.

IV. О КАЗНАМА.

Члан 54.

Поред новчане казне, коју је закон о таксама предвидио у чл. 39. за дјела из чл. 38. закона о таксама, дотични почиоци дјела биће предани суду на суђење.

Тужбу подноси надлежној власти државни правобранилац по наредби Министра Финансија, у колико поједине кривиче не би ишљедне власти морале по кривичном законнику узимати по званичној дужности у поступак.

Члан 55.

Констатовање да ли је каква таксена марка или таксена хартија лажна, као и да ли је каква поништена таксена марка или хартија поново употријебљена, врши пореско-Царинска Управа — Одсјек за Монополе, чије је мишљење мјеродавно.

Члан 56.

1) Они органи власти, који изнесу на јавност или ма коме доставе оно што су дознали прегледом, учињеним по члану 52. ових правила, као и они органи, који би раније извијестили о намјераваном прегледу она лица, код којих треба да се изврши преглед, казниће се по § 117. кривичног законика.

2) Лице, чији је интерес предвиђен тиме што је орган власти, који је вршио преглед његових књига и хартија, изнио на јавност оно, што је прегледом сазнао, може дотичнога чиновника оптужити непосредно надлежној ишљедној власти.

Члан 57.

Онога, који поштом пошаље власти писмено без довољне таксе власт ће позвати опоменом да исту положи. Ову опомену власти шиљу препоручено преко поште лично ономе ко има да доплати таксу.

Ова се такса полаже у року од 14 дана од кад је опомена дотичном уручена. Кад се у том року не положи, поднијето писмено оставља се у акта, и у погледу рока; ако га има, сматра се да није било ни поднесено.

Опомена се мора послати у року од два дана од кад је писмено примљено. Против опомене о полагању редовне таксе нема мјеста жалби, но по свршетку предмета може се у року 30 дана тражити повраћај више или неумјесно положене таксе.

Такса за опомену од 1 перпера, полаже се односно шиље заједно са доплатом редовне таксе, а ако се том приликом поред доплате редовне таксе не положи и такса за опомену, предмет ће се ставити у акта.

Писма појединих лица или фирми са стране, коју ова у трговачким односима упућују појединим државним надлештвима неће се оставити у акте у случају да подлеже такси, но се дотична лица или фирме имају обавијестити било непосредно било преко заступника колику таксу имају да положи, да би се по томе њиховоме писму могло урадити даље шта треба; дотле пак, по томе се писму неће ништа радити.

Члан 58.

Ако се какво писмено лично преда власти, па то чиновник прими, а на њему је мања такса прилијењена, од сопственика тражиће се наредбом само доплата редовне таксе а не и такса за опомену. Чиновник, пак, који тако писмено без допуне таксе прими осудиће се на плаћање петоструке мање положене таксе, по члану 63. ових правила.

У случају ако је у опште спорно питање колика ће се такса за поједини правни посао односно радњу или факт наплатити, па виша власт нађе да правни посао није добро оквалификован, те дотично лице које је писмено поднијело треба да доплати још извесну суму на име таксе, првостепена власт позваће дотично лице наредбом за доплату таксе, у коме се случају не наплаћује такса за опомену.

Члан 59.

1) Кад се на исправе издане у приватном саобраћају, које подлеже плаћању таксе у маркама, не прилијепи одмах при постанку исправе никаква или потпуна такса, или се такса прописно не прилијепи и поништи, па таква писмена дођу пред власт ма на који начин, наплатиће се уз доплату редовне таксе казнена такса три пута неплаћене, недовољно или непрописно положене таксе.

2) Доплату редовне и казненоу таксу плаћају солидарно издавалац и сопственик исправе.

3) За изрицање ове пресуде надлежне су све власти преко којих таква исправа дође.

4) Новчани заводи и сва друга лица, која ову таксу плате, имају сразмјерно право накнаде од осталих потписника на исправу.

5) Све дотле док се ова такса не наплати, поднијето писмено неће узимати у поступак, нити ће га враћати сопственику.

6) У случајевима када се једна исправа издана у приватном саобраћају без суделовања власти издана у неколико истовјетних примјерака, од којих је само један снабђен таксом, па се власти поднесе доцније један од примјерака на коме нема таксе, а у њему није назначено код кога се налази примјерак са плаћеном и коликом таксом, наплатиће се од подносиоца исправе поред редовне и казнена такса, као и такса за пресуду.

7) Редовна и казнена такса лијепе се на исправу, а такса за пресуду на ријешење.

Члан 60.

1) Власници, пуномоћници и у опште преставници занатских, трговачких, индустријских и других радња, који отпочну радњу прије него што их протоколишу код надлежне власти, казниће се поред плаћања редовне таксе и наплатом двоструке таксе прописане за протоколисање.

2) Овом казном казниће се и сва она лица која отпочну какав рад и занимање прије него што су законом прописану таксу платили.

3) Радње и занимања, која до сада нијесу протоколисана, дужна су то учинити у року од три мјесеца од ступања у живот ових правила, а дотле се на њих ова казна неће примјењивати.

4) Све оне радње и занимања, која се обављају по улицама и која за продају својих артикала немају дућана или нарочитих локала не морају се протоколисати, као нпр. препродавци воћа по улицама, пиљари по пијацима и трговима, продавци по варошима, сељаци који извјесне послове врше повремено, и оне занатске радње које се обављају код куће само уз помоћ породичних чланова (шваље и кројачи).

Члан 61.

Свештеници, љекари, хемичари и друга физичка или правна лица која издају свједочење, или увјерења, на која за државу имају наплатити таксу, казниће се наплатом петоструке таксе, поред редовне, ако ову пропусте наплатити.

Члан 62.

Ко држи или продаје карте, које нијесу на прописани начин обиљежене или жиг ударен да је на њих такса плаћена, платиће поред редовне таксе, на сваку јединицу (мац) карата десетоструку вриједност редовне таксе.

Члан 63.

Државни и самоуправни органи казниће се наплатом петоструке неплаћене или мање наплаћене таксе:

1) Ако узму у поступак какво писмено за које није плаћена никаква прописана такса, или је плаћена недовољна;

2) Ако узму у поступак какво писмено или приватну исправу, по којима је требало претходно наплатити редовну таксу и таксу за опомену.

3) Ако би по ком предмету пропустили наплатити или досудити таксу, или би мању таксу наплатили или досудили.

Наплата ових казна не искључује наплату редовне таксе од приватних лица и казнене таксе.

Ако државни или општински органи поново учине, коју од ових кривица, сем казне по овоме члану, они ће се казнити и по члану 64. ових правила.

Члан 64.

Државни и самоуправни органи казниће се новчано у корист државне касе од 20—100 перпера:

1) Ако не би вршили лијењење и поништавање таксених марака по правилима за то прописаним;

2) Ако при издавању исправе, које су ослобођене таксе не означе зашто је дотична исправа ослобођена;

3) Ако не врше прописе закона о таксама и наредбе Министра Финансија о обавезној употреби таксених марака и хартија;

4) Ако не би у означеном року писали за наплату таксе или у законском року предвиђеном у члану 78. ових правила, не би извршили тражену наплату таксе по пресудама или рјешењима појединих власти;

5) Старјешине надлештава као и лица, која воде регистар о наплати такса, ако га никако или немарно воде;

6) Ако у опште буду немарљиви у вршењу закона о таксама и прописима ових правила.

Државни органи, у случају тач. 5. и 6. овога члана, одговорни су и за штету која ће се досуђивати држави истим рјешењем о казни.

Новчане казне, наплаћене по овом члану упућиваће се одмах Главној Државној Благојни.

Члан 65.

По претходном члану за немарно вршење те дужности, казниће се органи полицијни и финансијски који су нарочито одређени да пазе на правилно лијењење и поништавање марака на плакатима и осталим писменима, која се јавно растурају или се у приватном саобраћају пуштају, а подложни су такси.

Члан 66.

На све пресуде и ријешења донесена по кривицама предвиђеним у закону о таксама, односно овим правилима, наплаћиваће се такса из тач. 114 чл. 47. закона о таксама.

Члан 67.

За извиђај и пресуду надлежни су:

1) за дјела из тачке 1., 2., 3., 4. и 6. чл. 38. закона о таксама, надлежни судови; а за дјела из тачке 5. члана 38. закона о таксама, надлежне полицијске власти;

2) за дјела из члана 63. и 64. ових правила Министар Финансија;

3) за дјела из чл. 59. и 60. ових правила старјешине односно њихови заступници свих државних власти, пред којима се ова дјела појаве;

4) за дјела из чл. 60. ових правила, судови код којих се ова такса плаћа;

5) за дјела из чл. 62., као и за дјела из чл. 63. ових правила, која се појаве пред самоуправним властима, надлежне пореске власти,

Члан 68.

Сваки службеник државни или самоуправни, дужан је чим примјети ма какву таксену кривицу, пријавити власти, која је према претходном члану за то надлежна.

У овим случајевима саставиће се записник са потписом службеника, који је дотични случај открио.

Члан 69.

При извиђању таксених кривица, осим оних, које се казне по кривичном законнику, надлежне власти за извиђај вршиће саслушања приватних лица, која нијесу у мјесту, преко надлежних финансијских власти.

Члан 70.

Све власти, које предузимају ишљењења и доносе пресуде и ријешења по закону о таксама, дужне су радити по овим предметима као хитним.

Члан 71.

Против ријешења појединих власти, којима се неко осуђује на плаћање казнене таксе или новчане казне за таксену кривицу, има се права жалбе за 14 дана, од дана кад му је ријешење саопштено, и то:

1) Противу судских ријешења надлежном старијем суду.

2) Противу ријешења која према тач. 2. члана 67. ових правила, доноси Министар Финансија, има мјеста жалби на Државни Савјет.

3) Противу ријешења, која према тач. 3., 4. и 5. члана 67. ових правила доноси управне власти, судови или финансијске власти, код којих се ова дјела појаве, има мјеста жалби на Министра Финансија, а противу ријешења Министрова, може се жалити Државном Савјету.

Жалба обуставља наплаћивање глобе или таксе док не постане извршном.

Члан 72.

Таксене казне платиће се таксеним маркама, које ће се на дотична писмена прилијепити.

Члан 73.

Казнена такса на исправе издане у приватном саобраћају, лијепи се и ништи

на самим тим исправама, осим на исправе за које је друкчије прописано.

Преко марака наплаћених на име казнене таксе, исписује се прије поништавања ријеч „казнена“.

Члан 74.

1) према члану 35. закна о таксама, таксе не застаријевају. Казнене таксе, пак, застарају за пет година, од дана када је таксена кривица учињена;

2) таксеним кривицама, учињеним на приватним исправама, застарелост почиње од дана кад се писмено — такси подложно — први пут употреби пред влашћу, или кад она и без тога сазна за такво писмено.

Члан 75.

О свима казнама по закону о таксама мора се у Пореско-Царинској Управи Министарства Финансија водити нарочита „књига таксених казна“. У ту сврху дужни су старјешине државних и општинских власти извјештавати Пореско-Царинску Управу о свакој појављеној кривици, као и о резултату ишљеђења, а у случају казне саопштити и број и датум пресуде или ријешења, узрок кривице, о који се пропис огријешило дотично лице, суму доплате редовне таксе, суму казнене таксе и суму за пресуду или ријешење.

Повраћај неумјесно или погрешно наплаћене таксе.

Члан 76.

Сваки од кога власт неумјесно наплати таксу или већу него што треба, као и онај који сам погрешно плати већу таксу може у року од 60 дана, рачунајући од дана кад је такса наплаћена, тражити повраћај таксе преко Пореско-Царинске Управе Министарства Финансија. Молбе за повраћај подносе се оној власти, која је неумјесно или већу таксу наплатила. По истеку овога рока губи се право на тражење.

Власти, које приме молбу за повраћај таксе, дужне су спровести је са својим мишљењем и потребним актима, Пореско-Царинској Управи на рјешење.

Наплата заосталих такса.

Члан 77.

Наплата свих такса, као и оних чије је плаћање било на почек (члан 27., 28. и 33. закона о таксама) или које се накнадно полажу (чл. 44. закона о таксама) и свих казних такса и новчаних казна за таксене кривице, ако не буду наплаћене од надлежне власти, код које се посао врши, у одређеном року — вршиће се егзекутивним путем.

Члан 78.

На основу члана 34. закона о таксама, у веци са законодавним рјешењем Државног Савјета од 2. априла 1904. године, егзекутивна наплата такса вршиће се у року од 8 дана по пријему налога за наплату, на начин прописан у поменом рјешењу за егзекутивну наплату дације, пореза и др. државних дажбина.

Члан 79.

Наплаћене таксе, власт која их је наплатила, дужна је у року од два дана послати их власти, која је наплату тражила.

V. ТАКСЕНА ТАРИФА.

Члан 47. закона о таксама.

А) Сталне таксе.

1) У опште.

Члан 80.

1) Такса по тач. 1. члана 47. закона о таксама полаже се на све представке, које се подносе властима, било да се написмено предају, или су усмене, па их сама власт написмено ставља;

2) Таксу полаже свако лице на представи потписано, осим кад више лица представљају једну заинтересовану страну (субласници, представници једне фирме и т. д.);

3) Обично бива, да се само на жалбе издају писмена рјешења, а не и на молбе. Молбе се или одобравају или неодобравају, а ова одобрења или неодобрења или се усмено или кадкад и писмено, али увијек кратким путем саопштавају молиоцу, а не даје му се формално рјешење (види члан 85. ових правила). Због тога су представке и молбе у опште, по којима власт не чини никакав извиђај оптерећене таксом само од 0-20 перпера;

4) Разликовање молба на оне, по којима власт не чини никакав извиђај и оне по којима власт извиђај чини, има значаја само за молбе код судова, будући су код судова молбе по којима власт чини извиђај подложне такси од 50 пара, а молбе из тачке 1. члана 47. закона о таксама, такси од 20 пара.

Члан 81.

1) Такса за прилог од 0-10 перп., плаћа се за сваки прилог, који се уз акт поднесе да послужи као доказ навода у писмену, осим ако је прилог оптерећен којом већом таксом;

2) Онај прилог за који није плаћена ова такса, сматра се као да не постоји;

3) И прилози, који се подносе у споровима код изборних судова, оптерећују се такође овом таксом;

4) Преписи појединих прилога, који се прилажу за архиву дотичне власти, или за коју другу потребу, као што су: преписи заставница и исправа о средствима за обезбјеђење, преписи тужбе и т. д. не подлеже плаћању ове таксе;

5) Ако се више разноврсних прилога препише на једном или више листова па се као докази приложе (више признаница, рачуна, увјерења, писма и т. д.) платиће се такса за онолико прилога, колико разноврсних факата представљају.

Члан 82.

1) Кад су више чињеница, које чине садржину једног увјерења, међу собом тијесно везане и једна од друге јаче зависне, онда се оне све сматрају као дјелови једног општег факта, и за такво увјерење плаћа се такса по тач. 3. члана 47. закона о таксама. Н. пр.: кад чиновник тражи увјерење, да је за сверијеме служења у извјесној струци био марљив у раду, доброг владања и уљудног понашања, у служби и ван службе, опхођењу са грађанством, такође је увјерење од једног факта;

2) Али ако те чињенице нијесу између себе тако тијесно везане, већ се свака од њих за себе јаче истиче, као самосталан засебан факт, онда се за такво увјерење наплаћује такса према броју засебних факата. Н. пр.: кад чиновник тражи, поред увјерења да је био за вријеме служења марљив и доброг владања и увјерење колико је година служио, онда ће се наплатити двострука такса, и ако ће се издати једно увјерење, будући су то самосталне чињенице, односно факта;

3) Ако се једном молбом тражи увјерење или свједоштво на основу разних аката, или о разним особама, ма из истих аката, онда се мора за сваку особу издати и посебно увјерење и платити посебна такса из тач. 3. таксене тарифе. На пр.: неко тражи увјерење да је пријавио за плаћање пореза капитал дат разним лицима на зајам, поименице за свакога и с назначењем количине дуга код сваког дужника поименице, онда ће се за свако лице и посебно увјерење издати; 4) За сва остала увјерења, која су предвиђена у таксној тарифи, наплаћиваће се такса која је тамо предвиђена.

Члан 83.

1) Прописи из предходног члана важе и онда, кад увјерења издају приватни у истом циљу, у ком се издају увјерења из тач. 3. чл. 47. закона о таксама, а овамо спадају и љекарска увјерења;

2) Кад више лица издају једно увјерење на пр.: кад више љекара издају увјерење о стању здравља или о тјелесној неспособности којег лица, или кад два или више свједока издају увјерење о годинама старости или о другом факту, плаћа се само једна такса из тач. 4. таксене тарифе.

Члан 84.

Осим таксе из тач. 5. члана 47. закона о таксама на пуномоћја (генерална и специјална) наплаћује се такса за потврду из тач. 89. чл. 47. закона о таксама.

Члан 85.

Као „рјешење“ за које се плаћа такса из тач. 6. члана 47. закона о таксама сматра се свака одлука надлежне власти, која се писмено доноси на основу нарочите молбе, жалбе или захтјева појединца.

Члан 86.

1) Такса прописана тачком 7. члана 47. закона о таксама за жалбе против рјешења ниже административне власти, упућене вишој власти, плаћа се само у случајевима, кад за ове жалбе није прописана друга, већа такса;

2) Ова такса плаћа се и за жалбе на рјешења општинских власти.

Члан 87.

1) Такса из тач. 8. члана 47. закона о таксама плаћа се на признанице, квите и друге исправе, ма у каквом виду издане кад се њима тврди новчано измирење;

2) Ова такса плаћа се и на бонове и чекове кад се њима издају или примају сопствене суме било по текућим рачунима или иначе. Овдје спадају и исправе ма у ком виду издане, а кад се њима тврди пријем сопствене суме било по текућим рачунима или иначе;

3) Плаћању ове таксе не подлежи трговачка кореспонденција, ако се њоме не потврђује пријем новца било по отвореном рачуну или иначе;

4) Не подлеже плаћању таксе из тач. 8. члана 47. закона о таксама признанице државних чиновника и службеника, пензионера, чиновника на расположењу и лица, која примају милостињу, о пријему новчаних потраживања од државе, која су пошљедица њихове службе, као платне признанице, признанице о пријему дијурне и накнада трошкова по закону, као и остала примања овакве природе;

5) Државним чиновницима и службеницима уподобљавају се и чиновници оних установа, завода и задужбина, које стоје под управом државе; затим сви самоуправни (општински) службеници, ушљед чега ни признанице њихове о пријему плате и осталих накнада од самоуправних тијела не подлеже плаћању ове таксе. Али ова се повластица не односи на службенике који примају плату од новчаних завода, или других корпорација или приватних лица;

6) Плаћању ове таксе не подлеже такође ове признанице: кад се повраћају неумјесно и погрешно наплаћене дажбине и казне државних или самоуправних власти; кад се повраћају од стране власти узапћени предмети и друге покретне ствари, које је држава или самоуправни власт чувала, као разне кауције и исправе, које су дате као гаранција за извршење предузетих послова;

Члан 88.

1) Такса из тач. 9. члана 47. закона о таксама плаћа се на рачуне, ноте, фактуре и слична писмена, које издају трговци и занатлије о тражбинама, које потичу из њиховог посла, без обзира коме их издају и да ли су потписана или не;

2) Ова такса наплаћује се и на рачуне страних фирми, без обзира на то, да ли су раније по законима земље у којој су издани, таксирани или не;

3) Не подлеже плаћању таксе из тач. 9. члана 47. закона о таксама рачуни између главне радње и филијала њених, као и извјештаји да је мјеница престојана и обрачуни о есконтовању мјеница.

Члан 89.

Такса из тач. 10. члана 47. закона о таксама, плаћа се за сваку полицу осигурања, без обзира да ли се осигурава живот, мираз, рента, имање од елементарних непогода и томе слично.

Члан 90.

Таксе из тач. 11. члана 47. плаћа се на сваку писмену понуду (оферт) при лиценцијама, без обзира, на то, какво је подузеће за које се понуде дају и колика је вриједност.

Члан 91.

Такса из тач. 12. члана 47. закона о таксама плаћа се за сваки оглас у новинама, календарима и т. д., и то од сваког оглашавања по 50 пара.

Ову таксу наплаћиваће у таксеним маркама и за исту одговарати власници штампарија, у којима се штампају дотичне новине, календари и т. д., и сваких петнаест дана предаваће надлежној пореској власти заједно са назначењем броја и датума листа, календара и т. д., у којима су односни огласи штампани.

Члан 92.

1) По тач. 13. члана 47. закона о таксама, такса се наплаћује само на оне објаве, које се лијепе и учвршћују на куће, зидове и друге предмете, или се јавно растурају, по улицама, кафанама и другим јавним локалимима. Од овога се изузимају објаве које се лијепе и имају званични карактер и посмртне објаве;

2) Ако се уз објаву лијепе као додаци поједине слике, или иначе каква објашњења ових објави, онда и ови додаци подлеже такси од 5 пара;

3) Исто тако, ако се двије или више објаве једна за другу залијепи, мора се за сваку објаву посебна такса платити.

Члан 93.

1) Такса из тач. 14. члана 47. закона о таксама плаћа се за потврде код власти и то на сваки табак дотичне исправе по 50 пара ако нема означене новчане вриједности, без обзира, на то, да ли је дотична исправа оптерећена којом другом таксом или не. Тако н. пр.: за увјерења из тач. 4. члана 47. закона о таксама плаћа се такса од 1 перпера, а кад се поднесе на потврду плаћа се још и такса од 50 пара из тач. 14. члана 47. закона о таксама;

2) Ако пак, дотична исправа представља новчану вриједност, а при томе је оптерећена неком другом таксом из таксене тарифе, онда се за потврду исте према другој алинеји тач. 14. члана 47. закона о таксама не плаћа ова такса од 50 пара;

3) Ако се једна исправа потврђује код више власти, н. пр.: код царинарнице, затијем код министарства, онда ће свако од ових надлештава наплаћивати таксу за потврду из тач. 14. члана 47. закона о таксама;

4) Кад се потврђује више примјерака исправа једне и исти садржине, онда се плаћа такса из тач. 14. односно 15. члана 47. закона о таксама на сваки примјерак дотичне исправе;

5) Према тач. 15. члана 47. и за овјерење прнписа акта плаћа се иста такса 50 пара од сваког табака.

Члац 94.

1) Као свршени акти сматрају се они, по којима су рјешења или пресуде постале извршне, или у опште предмети, који су као свршени у архиву стављени, те ће се према овоме такса из тач. 16. члана 47. закона о таксама наплаћивати на молбе, којима се тражи разматрање оваквих (свршених) акта;

2) Молбе, пак, којима се тражи разматрање несвршених — у смислу тач. 1 овог члана — акта, н. пр.: молбе за разматрање записника о саслушању свједока код административних и судских власти кад предмет још није свршен, не подлеже плаћању ове таксе, него оне из тач. 1. члана 47. закона о таксама.

Члан 95.

1) Такса из тач. 17. члана 47. закона о таксама плаћа се и за дио од табака;

2) Ова такса наплаћује се према броју табака у оригиналу;

3) Кад се врши преписивање из рачунских или других књига, рачунаће се један лист (фолио) књиге у један табак;

4) За молбу, којом се тражи преписивање, плаћа се такса из тач. 1. чл. 47. закона о таксама.

Члан 96.

Таксом, прописаном у тач. 18. чл. 47. закона о таксама, обухваћена је и такса за овјерење из тачке 14. односно 15. члана 47. закона о таксама, с тога ову таксу за овјерење у овом случају не треба наплаћивати.

Члан 97.

1) Такса за мјеничне обавезе плаћа се употребом таксене хартије — мјеничним бланкетом;

2) За мјеничне обавезе у суми преко десет хиљада перпера прописана такса плаћа се употребом мјеничног бланкета за суму од десет хиљада перпера, а остатак таксе плаћа се у таксеним маркама, које се лијепе по тач. 4. чл. 19. ових правила а поништава се тиме, што се преко прилијепљене таксене марке напише ријеч „поништено“ и датум кад је поништена. Новчани заводи поништаваће ове марке својим печатом и писањем датума на марци;

3) Мјенице издане на страни плаћају таксу кад се унесу у земљу и пусте у саобраћај без обзира јесу ли при свом издању на страни таксирани или не. Под изразом пустити у саобраћај има се разумјети не само кад мјеница преносом циркулише већ и кад се ова исплати, било са или без посредовања власти;

4) Страна монета, која је на мјеници написана претвараће се у перпере и такса ће се наплаћивати према суми те претворене вриједности, онако, како је то прописано тачком 2. чл. 19. ових правила;

5) Такса за мјенице на страни издане лијепи се и ништи као и на мјеницама по тач. 2. овог члана.

Таксе по струкама

Члан 98.

Поред таксе из тач. 22. чл. 47. закона о таксама, која се плаћа на молбу за изузетно ступање у поданство, плаћа се за декрете примања у држављанство, такса из тачке 35. члана 47. закона о таксама.

Такса за декрете плаћа се код оне власти, која декрет издаје.

Члан 99.

Такса од 50 пара из тачке 26. чл. 47. закона о таксама плаћа се на све молбе, које се подносе код извршних власти, ради извршења извршних пресуда, ријешења, нагодаба (в. чл. 225. грађанског поступка).

Члан 100.

1) Такса од 1 перпера из тачке 27. чл. 47. закона о таксама лијепиће се на тужби;

2) ово исто важи и за таксу из тач. 31. чл. 47. закона о таксама.

Члан 101.

Такса из тач. 28., 30., 37., 40., 41., 44. 50. и 51. чл. 47. закона о таксама, плаћа се у таксеним маркама по утврђеној кривици лица, против кога је истрага вођена, а лијепи се на концепту пресуде или ријешења, које остаје у архиви дотичне власти, док се на пријепису, који се страници уручује или другој власти доставља назначи да је такса наплаћена и колика.

Члан 102.

1) За пријаву састанка, т. ј.: да се може приредити играња, забава, концерт,

циркуса и акробатска представа, биоскоп и овима сличне представе, изузев позоришта, на које се људи ради забаве, поуке или уживања скупљају, плаћајући или не улазницу, плаћа се такса из тач. 34. чл. 47. закона о таксама;

2) Такса се ова плаћа за сваку приређену забаву или састанак. Али ако би се ове представе или забаве стално, за дуже вријеме давале, полицијска власт може издати допуштење на дуже вријеме; неђељно или мјесечно, наплативши унапријед за сваку поједину, таксу од 50 пара;

3) Плаћање ове таксе не искључује таксу, која се плаћа општинама у готову у онолико, колико је општински одбор одредио и надлежни министар одобрио.

Члан 103.

Такса из тач. 49. а) и б) чл. 47. закона о таксама плаћа се за апотекарску дозволу у свим варошима које имају преко 3.000 становника.

Члан 104.

1) За дубликат тужбе у опште не плаћа се никаква такса (тач. 72. и 74. члана 47.).

2) За апелације кад се дају на записник важе правила из члана 23. ових правила. У случају кад се на записнику изјави само непристанак на изјесну пресуду или рјешење, неће се касније никаква такса наплаћивати на писмено, које би садржавало разлоге за апелацију осим из тач. 2. члана 47. закона о таксама, пошто такса мора бити раније наплаћена, према тач. 76. члана 47. закона о таксама, у вези са чланом 23. ових правила, на самој изјави о непристанку;

3) Кад апелацију поднесе обје парничне стране на једном записнику, онда једна и друга плаћају таксу из тач. 76. члана 47. закона о таксама;

4) Такса се наплаћује према вриједности цијелог спорног тражења, гдје долази интерес, накнада штете и остала споредна тражења, сем парничких трошкова. — Интерес и накнаде, које се годишње плаћају, обрачунаће се до дана пресуде;

5) У случају кад се спорно тражење састоји из предмета, који се не може процијенити, и оног који се може процијенити, наплаћује се поред таксе од 5 перпера за непроцењиви предмет и сразмјерна такса за дио процењивог тражења. На пр.: поред права службености тражи се још и накнада за оштету.

Члан 105.

Увјерење из тачке 80. члана 47. закона о таксама издаје суд странкама само о изјесним чињеницама, односно фактима у грађанским парницама, а за сва друга увјерења, која суд издаје, наплаћује се такса из тач. 3. члана 47. закона о таксама.

Члан 106.

Такса одређена у тач. 82. чл. 47. вриједи за нагодбе код предмета који су непроцењиви. Ако је предмет нагодбе, склопљен у каквој парници процењив, онда ће се такса наплаћивати према тач. 147. члана 47. закона о таксама.

Члан 107.

Такса из тач. 84., 86. и 87. члана 47. закона о таксама наплаћује се и за сва кривична дјела, за која су надлежни војни судови.

Члан 108.

1) Ако је једном пресудом осуђено више лица, свако ће се лице особено осудити на таксу из тач. 87. члана 47. закона о таксама;

2) Ова такса из тач. 87. члана 47. закона о таксама плаћа се према прописима члана 101. ових правила, осим тач. в), за коју вриједи прописи из члана 120. ових правила.

Члан 109.

1) Такса из тач. 88. члана 47. закона о таксама наплаћује се само на молбе у ванпарничном поступку, као што су молбе за потврду уговора, за постављање старатеља и т. д.;

2) Ова такса плаћа се у ванпарничном поступку код свих судова (капетанских, општинско-варошких, обласних и код великог суда).

Члан 110.

1) Таксу из тач. 93. а) члана 47. закона о таксама плаћају за судско протоколисање и трговачке или индустријске фирме у варошима преко 3000 становника.

2) Кад се двије или више разнородних радња раде, било у једном или у посебним локалим, протоколисање фирма врши се и такса плаћа за сваку радњу понаособ. На пр.: кад крчмар држи и ситничарску радњу, ма то било и у истом локалу, дужан је протоколисати обавије радње; или кад ситничар поред те радње купује и на кручно продаје земаљске производе, дужан је и ову другу шпекулативну радњу протоколисати и таксу посебно платити.

Члан 111.

1) За плаћање таксе по тач. 94. члана 47. закона о таксама сматра се као про-

мјена радње, кад из једне радње иступи један или више чланова фирме, па мјесто њих или дођу нови чланови, или радња остане на једном или више пређашњих чланова, а сва примања и давања остану на члановима промијењене фирме; али ако из радње иступе сви пређашњи чланови фирме а мјесто њих уђу нова лица, а ако би сва примања и давања пријешла на нове чланове, онда се сматра да је то нова радња, те се и такса за протоколисање мора као за нову радњу цијела положити.

2) Кад се оснива филијала радње или се премјешта у друго мјесто, наплатиће се половина таксе само тада, ако се при том утврди, да главна радња постоји, јер ће се иначе сматрати као нова радња и наплатити потпуна такса.

3) Све таксе за протоколисање фирме плаћају се код обласних судова у таксеним маркама.

Члан 112.

Такса из тачке 95. члана 47. закона о таксама плаћа се у укупном износу за све листове колико дотична књига садржи у таксеним маркама, које се лијепе на првој страници књиге, која се потврђује.

Члан 113.

1) За таксе из тач. 102., 106., 107., 108., 109., 114., 116., 117. и 118. вриједи наређења из члана 101. ових правила.

2) За све жалбе против рјешења и осуда које се доносе приликом истраге појединих кривица, код којих се такса за извиђај и осуду накнадно полагаје у случају осуде, као што је то случај у предходном раставку такса се полагаје при подношењу жалбе.

Члан 114.

Такса из тачке 111. члана 47. закона о таксама наплаћује се на сва писмена, ма у којој форми и ма у ком циљу издана, кад она служе као доказ да је пореза (дација) плаћена.

Члан 115.

Такса за карте из тач. 121. члана 47. закона о таксама плаћа се у таксеним маркама по овима одредбама:

1) Сваки „мац“ (плик) карата, без обзира на то којој је игри намијењен, мора бити у завијутку упакован тако, да се без цијенања завијутка карте не могу извадити. Завијутак мора бити снабдјевен са отвором тако, да се кроз њега види слика срца (купа) и да се кроз њега може утиснути државни жиг. Приликом наплате таксе, кроз отвор на чисто поље „аша купа“ удара се печат царинарнице.

2) На завијутку свакога маца лијепи се таксена марка, која се поништава истим жигом и истим редним бројем, удешавајући га тако, да један дио жига пријеђе преко марке, а други преко завијутка.

Члан 116.

Такса из тач. 132. члана 47. закона о таксама плаћа се за свако оглашавање службених огласа у званичном листу. Тако на пр.: за један оглас, који се оштампа три пут, плаћа се такса од 3 перпера и т. д.

Члан 117.

Таксу из тачке 139. члана 47. закона о таксама полагаје унапријед странка, која покреће брачни спор, а надлежни суд досудиће плаћање исте према чл. 101. ових правила странци, на чију је штету пресуда изречена. Ова се такса лијепи на пресуду и то на коменту, који остаје у архиви, а на примјерку који се странци уручује или којој власти шиље назначи се, да је такса наплаћена и колика.

Б) Постотне таксе

Члан 118.

1) Под јавном лицитацијом подразумева се свака лицитација, која се врши за рачун државе или државних установа, као и за рачун самоуправних тијела и установа.

Исто тако под јавном лицитацијом имају се разумјети и све лицитације, које се врше за рачун приватних лица, а кад их при том надлежна власт одобри, и установа, које су постале са одобрењем власти (н. пр. заложних банака).

2) Постотној такси из тачке 142. а) члана 47. закона о таксама, подложна су и сва права и набавке, која се јавним лицитацијама издају за рачун горе побројених лица, као н. пр.: давање путем јавне лицитације искључиво право продаје неког артикла, узимање под закуп купљена појединих општинских прихода: мјерачине, кланичне таксе и т. д., искључиво право риболова за рачун власника и томе подобно.

3) Таксе побројане у предходној тачки овог члана полагаје онај, на кога је лицитација остала, односно са којим је дотични уговор закључен, и то према тарифи одређеној у тач. 142. члана 47. закона о таксама.

4) Ако се лицитацијом уступа какво право н. пр. искључиво право продаје изјесног артикла (н. пр. меса у некој

општини), било за рачун државе, било самоуправних тијела било пак за рачун приватних лица и установа, онда се има поступати према прописима члана 25. закона о таксама, односно према члану 26. ових правила, који служи као објашњење члана 25. закона о таксама.

Члан 119.

1) Под декретима или увјерењима у овом случају подразумевају се сви акти без обзира на њихов назив или форму, а кад се њима посвједочава постављање изјесног државног службеника (било указног или неказног или контрактуалног) на дотично звање или службу, а из ког он заснива своја права скопчана са тим звањем или службом.

Према овоме таксу одређену у тач. 144. а) и б) члана 37. закона о таксама, плаћају сви државни службеници без обзира да ли су указни, неказни или контрактуални.

2) Плаћању таксе из тач. 144. чл. 47. закона о таксама не подлеже „декрети“ или „увјерења“ државних службеника, ако су исти премјештени по потреби службе са истим рангом и платом, коју су имали прије премјештаја.

Члан 120.

1) Кад се извршном судском пресудом по грађанским парницама неком досуђује поред главног потраживања још и споредно као плаћене таксе, трошкови, накнада штете и т. д. имају се сва ова тражења сабрати и на укупан износ такса наплатити, према тач. 145. члан 47. закона о таксама.

2) Ако је, пак, главни предмет спора, у коме је донесена пресуда, непроцењив, а пресуда садржи и друга тражења чија је вриједност процењива, онда се на пресуду поред таксе од 2 перпера код кап. судова, односно 10 перпера код Обласних и Великог Суда, има наплатити на оно процењиво тражење пресуде и такса од 2% односно 1% вриједности спорног предмета, према величини истог (чл. 47. тач. 145. пети став, прва алинеја, закона о таксама).

3) У случају, да се судском пресудом одбију сва тражења једне странке, ову таксу плаћа странка, чија су тражења одбивена. Ако се пресудом одбије само један дио тражења, онда странка, која је то тражила плаћа ову таксу само на онај дио, који јој није пресудом уважен.

4) Ако су се странке у грађанским парницама добровољно поравнале, то су оне дужне ову таксу платити, без обзира да ли је поравнање учињено у току саме парнице или по свршетку исте.

5) Таксу из тач. 145. члана 47. закона о таксама полагаје извршној власти странка, чији интерес лежи у извршењу пресуде.

Страни поданици ову таксу полагају при покретању саме парнице код Обласног Суда, коју има чувати рачуновођа суда до коначног рјешења парнице.

Члан 121.

1) Такса из тач. 146. члана 47. закона о таксама плаћа се на дотични правни посао, који исправа, која се потврђује, садржи.

2) Овој такси подложне су заставнице, подложнице, „признанице“ (уговори о зајму), кад се с њима истодобно ставља неко непокретно добро у заставу и подлог, а за осигурање дуга и у опште сви уговори, којима се на ма који начин оптерећују непокретна добра.

3) Осим таксе из тач. 146. члана 47. закона о таксама, која се плаћа на име правног посла, који исправа садржи, плаћа се такса из тач. 89. члана 47. закона о таксама, на име потврде.

Кад се потврђује више примјерака исправе једне исте садржине, онда се такса из тач. 89. члана 47. закона о таксама плаћа на сваки примјерак дотичне исправе.

Члан 122.

1) Такси из тач. 147. члана 47. закона о таксама подложни су сви уговори, који се потврђују или састављају пред судом, осим оних, који се таксирају према тачци 146. члана 47. закона о таксама.

Овамо спадају и купо-продајни уговори.

2) Потврде исправа, које садржавају правне послове из тачке 147. члана 47. закона о таксама, имају се вршити према тач. 3. члана 121. ових правила.

Члан 123.

На дубликате свих исправа (уговора, пуномоћја и т. д.), који се остављају у архиви суда не наплаћује се такса из тач. 2. члана 47. закона о таксама.

Завршна наређења.

Члан 124.

Кад ова правила ступе у живот, престају важити сва наређења и расписи, издати на основу закона о таксама од 22. децембра 1911. године.

Члан 125.

Ова правила добијају обавезну силу

30-ог дана од дана обнародовања у званичном листу.

Број 14494.

Цетиње 8. децембра 1913. год.

Министар
Финансија и Грађевина,
Р. Поповић.

ПРАВИЛНИК

ЗА

ПОШТАНСКО-ЦАРИНСКЕ МАГАЗИНЕ

У циљу што правилнијег рада и бржег поступка у поштанско-царинском саобраћају, а у интересу како саме државе тако и заинтересованих појединаца, Министар Финансија и Грађевина и Министар Унутрашњих Дјела прописују овај правилник.

Члан 1.

Цјелокупни увоз поштом подлежи плаћању царинских дажбина, у колико није ослобођен чл. 9. закона о максималној и минималној тарифи и специјалних ослобођења по царинском закону.

Члан 2.

Никаква пошиљка поштанска не може се адресанту-примаоцу предати без предходног царинског прегледа и прописане наплате односних царинских дажбина. (Види чл. 1.)

Члан 3.

На Цетињу, у Подгорици и у Никшићу, оснивају се при тамошњим поштама поштанско-царински магацини, гдје ће се преглед робе и наплата царине вршити, а у другим мјестима ту ће дужност отпављати мјесне царинарнице, по досадашњој уредби.

Члан 4.

У сваком поштанско-царинском магацину морају бити најмање два указна чиновника, један поштански и један царински, а остало особље постављају надлежни министри претписом.

Члан 5.

Оба указна чиновника морају имати по један кључ од магацина, и отварање или затварање истог неможе се вршити без обостраног присуства.

За кривице при овом поступку, одговорност им је заједничка.

Члан 6.

При пријему пакета и стављању у магацин присуствоваће и царински чиновник, који ће их уредно заводити у магацинску књигу.

Члан 7.

Као пријава за увоз поштанских пакета, служи на увозној пошти аманетна карта од пограничне иностране поште, коју ће по извршеној рекапитулацији потписати поштански чиновник.

Члан 8.

Исти ће вршити прописе поштанских правила тек по преносу пакета из аманетне карте у дневник приспјелих аманетних пошиљака.

Члан 9.

Дневник приспјелих аманетних пошиљака и аманетна карта остају код поште, која ће их на захтјев царинског органа или виших контролно административних власти, предати на увиђај у случају потребе.

У случају или неисправности аманетних карата или повријеђености пакета, односно записник дужни су потписати и царински и поштански чиновник, пошто се о њиховој исправности заједнички увјеравају. (Види чл. 6.)

Члан 10.

По свршетку поштанске процедуре, поштански орган ће одмах упути при-маоца царинском органу ради прегледа пакета и наплате царине.

Члан 11.

Царињење се врши по прописима царинског закона.

Одредбе законске за казне и кривице, као и цио царински поступак, важи и за поштанско-царинске магацине.

Члан 12.

Пошта ће попуњавати књигу разноса, а царински ће орган адресантима саопштавати позиве за пријем.

Члан 13.

Поштански и царински органи закључиваће сваког дана приходне књиге, а приход предавати мјесној пошти односно царинарници, сваког првог идућег мјесеца.

Члан 14.

Овај правилник ступа на снагу 1. јануара 1914. год.

Бр. 14721.

Цетиње, 7. XII. 1913. год.

Министар Унутрашњих Дјела,
Лабуд Гојинић.
Министар Финансија и Грађевина,
Р. Поповић.

Објава Министарства Војног

Позив војних обавезника предвиђен објавом Министарства Војног број рег. 7826., пјеш. одсјека 1024., а оштампан у 51. броју „Гласа Црногорца“, одлаже се за јануар 1914. године.

Пријава десечарских приправника и војника рекрутских класа има бити у ниже означеним роковима:

I. 8. јануара у 9 сати њрије подне:

а) сви приправници за десечарски чин, који су претпрошле 1911. године с успехом свршили десечарски курс; и

б) сви приправници за десечарски чин, који су прошле 1912. године у почетку рата били на изучавању десечарског курса.

II. 10. јануара у 7 сати њрије подне:

сви војници рекрутске класе, који у овој години навршују 19 година од рођења, а који су прошле 1912. године у почетку рата били на I. рекрутском вјежбању или су се морали на исто пријавити доцније, па су објавом рата спријечени.

III. 12. јануара у 7 сати њрије подне:

сви војници рекрутске класе, који у овој години навршују 18 година од рођења ради обавезног пролажења првог рекрутског вјежбања.

Број рег. 8614., пјешад. одсјека број 1202. Из канцеларије Министарства Војног, 28. новембра 1913. год., Цетиње.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Дворске и дипломатске вијести

— Њезино Величанство Краљица, чије је драгоцјено здравље било окренуло на боље, опет је била мало слаба.

Од дворског љекара г. д-ра Б. Перазића примили смо следећи билтен о стању здравља Њ. В. Краљице: Њено Величанство Краљица имала је ових посљедњих дана поново знатних повишења тјелесне топлоте, са јаким поремећајима општег стања. Срећом данас је већ трећи дан да Њено Величанство нема никаквих повишења температуре и надати се да се Њено Величанство налази на путу потпуног опорављања.

У суботу се очекује долазак Њеног Царског Височанства Велике Њагиње Стане Николајевне која са собом доводи једног специјалисту љекара из Швајцарске.

— Г. Фон Екарт, царски њемачки посланик, отпутовао је ових дана својој породици у Париз на краће одсуство.

Говор Маркиза ди Сан Ђулиана

Послије дебате о адреси, као одговор на пријестону бесједу, маркиз ди Сан Ђулиано држао је велики говор о спољној политици Италије.

Благодарећи духу помирљивости — рекао је ди Сан Ђулиано — и општој жељи великих сила да се мир одржи, Италија и Аустро-Угарска су без озбиљних компликација успјеле да се оствари њихово праведно тражење по питању о границама јужне Арбаније. Италија хоће, да од Арбаније створи независан народ који неће зависити ни од ње ни од које друге велике силе, већ постати фактор равнотеже и слободе на Јадранима. Тројни Савез који је у највећем степену мирољубив и дефансиван, образује чврсту и солидну основу наше спољне политике.

Пошто је саопштио да ће вратити посјету грофу Бертолду, коју му је овај учинио, италијански министар спољних послова пријешао

је на питање о острвима у Јерејском Мору. Ми ћемо чврсто стајати — рекао је министар — на терену уговореног закљученог у Лозани, и држаћемо се и даље принципа, да ниједна од великих сила не треба да повуче користи из источне кризе. Одржање територијалног „статус-кво-а“ садање равнотеже великих сила у Средоземном Мору, то је циљ наше политике. Да би се постигао тај циљ, треба да се одржи Турска недирнута и јака, а ми смо ријешени да укажемо Турској стварну помоћ. Ми хоћемо да у Турској, као и свуда, учествујемо активно у мирољубивој економској борби народа. Ми хоћемо да ширимо нашу робу, наш језик и наш престиж као и италијанско име, поштујући при том права других и тражећи да се и наша права поштују. Италија је данас велика сила, и политички и економски и морално много јача но што је ранија била.

Пошто је изложио да су односи Италије са великим силама извршни, министар спољних послова је изјавио, да су и односи између Италије и Србије исто тако одлични. Ја држим — додао је министар — да ће нам и српско јавно мишљење које не зна шта смо ми учинили да осигурамо економску независност Србије, која је гаранција за политичку независност, инспиришући се увијек њеним правим интересима, најзад одати своје признање.

У погледу односа са Црном Гором — рекао је министар — довољно је само рећи, да је г. Пламенац, црногорски министар спољних послова, отпочео са Римом преговоре у циљу добијања средстава за осигурање економског развоја ове мале али славне земље. Он је тражио нашу помоћ и она му је најсрдачније указана.

Наши односи са Бугарском — продужио је Сан Ђулиано — бољи су но што су били прије рата.

Наши односи са Румунијом и Турском нијесу никада били срдачнији но што су данас. Имам разлога да вјерујем да на економском терену ова интимност и срдачност неће бити бесплодна. Ја се пријатно сјећам, као и ми сви, на посјету оног младог принца који ће владати једног дана над братским народом кога је Рим ставио на обале Дунава за одбрану латинске цивилизације.

Италија ће — завршио је министар — продужити политику свјесног и предосторожног очувања својих животних интереса. Дани политике самоодрицања прошли су одавно за Италију. Италија ће у Европи, Средоземном Мору и свијету бити елемент реда равнотежа и мира.

ТЕЛЕГРАМИ

Реорганизација српске војске

Биоград, 8. децембра

Нови приједлог за организацију српске војске предвиђа у мирнодопском времену образовање дванаест дивизија пјешадије и двију дивизија коњице. — Бечки Кор. Биро

Кнез од Вида

Атина, 8. децембра

Кнез од Вида са својим братом и различитим чиновницима, стигао је на Крф. Он ће убрзо кренути у Арбанију. — Бечки Кор. Биро.

Српско-турски мир

Цариград, 8. децембра

У данашњој сједници завршени су преговори о српско-турском миру. Мир ће бити потписан у идућој сједници. — Бечки Кор. Биро.

Питање источних жељезница

Биоград, 9. децембра

Полузванична Самоуправа пише у уводном чланку поводом питања Источних Жељезница:

Најбоље и најтрајније ријешење овог питања било би да Србија откупи ове жељезнице на Арбитражном Суду у Хагу према арбитражној процјени Париске Финансијске Комисије. Ово ријешење давало би највећу гаранцију за слободу међународне циркулације, а пошто конвенција à quatre остаје и даље у снази, било би нелогично претпоостављати да би настало друго стање ствари ако би ове жељезнице постале својина српске пржаве. — Биоградски Пресбиро.

Есад паша против арбанашке владе

Биоград, 9. децембра

Новине јављају о крвавим бојевима који су се били од 17. до 19. децембра на арбанашком земљишту, на западу од Дебра. Мисли се да се ради о сукобу између присталица арбанашке владе и Есад паше. — Бечки Кор. Биро.

Зајам управе фондова

Биоград, 10. децембра

Према вијестима које су овамо стигле, исасланици српске владе, послани да закључе зајам од 40 милиона динара у имс Управе Фондова, потписали су уговор о зајму. — Бечки Кор. Биро.

Бугарски аграрци и влада

Софија, 10. децембра

Скупштина аграраца одлучила је да одрекне бугарској влади сваку помоћ и забранила је члановима странке да преговарају са владом. — Бечки Кор. Биро.

Лажни Арбанашке Кореспонденције

Биоград, 10. децембра

Вијести „Арбанашке Кореспонденције“ из Битоља да влада анархија међу Маћедонцима; да су убиства на дневном реду; да су власти немоћне да заштите становништво, апсолутно су измишљене од прве до посљедње ријечи. — Биоградски Пресбиро.

Њ. Ц. Вис. Велика Њагиња Стана

Петроград, 10. децембра

Њезино Царско Височанство Велика Њагиња Стана Николајевна отпутовала је синоћ у 6³/₄ часа за Црну Гору — Вјесник.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

За фонд сиромашних гимназијалаца. Госпођица Софија Петровна Мертваго, приложила је фонду сиромашних гимназијалаца на Цетињу 100 (стотину) перна, на чему јој управа Велике Држ. Гимназије најтоплије благодари.

КЊИЖЕВНОСТ, УМЈЕТНОСТ, ПРОСВЈЕТА

„Његошево вече“ у Стоцу. — Пише нам пријатељ из Стоца: На Ваведеније 21. нов. о. г. приредио је овдашњи пододбор „Просвјете“, „Срп. Занатл. Удружење“ и „Српски Соко“, зкједнички „Његошево вече“ у славу стогодишњице рођења великог српског pjesника Петра II Петровића—Његоша а у корист „Просвјете“.

Програм се састојао из следећих такача: 1. „Обилића марш“, свира тамб. збор. 2. О животу и раду Петра II. Петровића Његоша“, говори Висарин Петровић. 3. „Онамо' нама“ свира тамб. збор. 4. „О моди“ говори Митар Богдановић. 5. „Бављење Његошево у Напуљу“ уз путписа Љубина. 6. „Смјеса срп. pjesама“ свира тамб. збор срп. занат. удружење. 7. Уз гусле, пјева Милош Милић. — Све су тачке лијепо изведене и публику задовољиле. На крају је била томбола. Приход је како чујемо врло приличан. Том истом приликом сикнуло је вриједни наш омладинац г. Мух. Мехмедбашић лијепо свотицу за конвикт неумрлог нашег Османа Ђикића.

Наша дична омладина носи се мишљу да једном приликом приреди „Османово вече“, чији би приход сав ишао у корист конвикта Османовог.

Овдје морам истакнути лијепо међусобну братску везу, љубав и особиту предусретљивост свп. установа, којима може служити на дику и понос, те се потпуно

надамо, да ћени у будуће одржавати, оваку крону међусобну заједницу.

За овогодишњу Светосавску Бесједу. Приређивачима бесједа, нарочито г. г. учитељима, добро ће доћи збирка *патриотских декламација* коју је приредио Ристо Мисита српски учитељ у Сарајеву. Осим pjesама из најновијега доба, од наших најбољих pjesника, у тој збирци је штампан и позоришни комад за дјечу: „*Косовска айтогеоза*, у којој је приказана слава непобједног српског оружја.

Издање је на финој хартији, са укуским корицама, износи четири штампана табака. Књигу је препоручио Велики Просвјетни Савјет у Сарајеву.

Цијена 70 пара. — За Црну Гору књигу распродаје: Дворска Књижара В. Н. Мартиновића.

Календар „Зета“. До неколико дана изаћиће из штампе, од више година познати: *Календар „Зета“* за 1914. годину. Издање овог календара приређено је особитом пажњом, а и на техничку страну израде положена је такођер особита пажња. Календар „Зета“ изније до 8 штампаних табака велике осмине. Календар „Зета“ уз то је за наше прилике најбољи и најзгоднији календар. Календарски је дио погодно уређен и удешен тако, да ће моћи врло згодно послужити као приручна књига у многим приликама свакоме, а особито нашем трговачком свијету. Поред календарског дијела уврштен је и ове године „Забавни и поучни дио“ са најодабраним избором градива, а с особитом пажњом на његову актуелност. У њему ће бити задовољено захтјеву публике ширих и ужих кругова. 1913. је била врло бурна година за наш политички и социјални живот, па је и догађајима, који су с тиме у вези, уступљено прво мјесто. Тако смо, можемо без устручавања рећи, постигли оно што нас је у уређивању овога календара руководило, а на име да то не буде само календар у усмом смислу ријечи — него више историјат свега онога што смо у овој години доживјели. Увјерени смо да се овај календар код наших пријатеља неће задржати на писаћем столу само дотле док му траје календарска вриједност, него да ће бити лијепо допринос свакој књијници и онда, кад му прва вриједност буде давно непотребна. Израда ће бити врло укусна, с начеоним сликама: *Њ. Њ. В. В. Краља Господоара и Краљице*. Препродавцима календара дајемо знатан попуст, па их молимо да нам се јаве на вријеме са поруцином. Цијена је само 1 Перпер. Родољубиве пријатеље српске књиге молимо, да нам буду при руци и да се јаве с адресом; а увјерени смо да ће сви настојати да потпомогну овај наш дугогодишњи труд, који није сувишан нашој ужој домовини, и да ће календар „Зету“ што више растуригити у народу. Поруцибине треба упућивати на адресу:

„Шумадија“ у Прагу. Српско академско друштво „Шумадија“ на својој I главној редовној скупштини дне 4. децембра 1913. овако се констатуисало: а) Управни Одбор: председник: Буро Остојић, медицинар; потпредседник: Марко Видаковић, техничар; I тајник: Вуко Јовановић, медицинар; II тајник: Момчило Вучичевић, медицинар; благајник: Алекса Теслић, техничар; књијничар: Јован Маринковић, медицинар; одборници: Вељко Крић, техничар и М. Грацић, медицинар. б) Ревизиони одбор: Брашко Косановић, медицинар; Лаза Поповићки, техничар; Урош Човић, филозоф.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Позивају се сва она г. г. претплатници „Гласа Црногорца“ којима истиче претплата 1-ог јануара 1914. год., да на вријеме обнове претплату, како не би било прекидања у пошљаци листа.

„Глас Црногорца“ неће се никоме слати, — ко внапријед не пошље претплату.

Претплата на „Глас Црногорца“ прима се само у годишњим или полугодишњим роковима.

Цијена је листу досадашња.

Цетиње, 7. децембра 1913. г.

Администрација „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Објава

У недељу 22. децембра ове године Министарство Војно ће путем јавне лицитације давати под закуп артикле потребне за исхрану војске у течају 1914. године.

Лицитација ће се означеног дана одржати у канцеларијама дивизијских команди: на Цетињу, у Подгорици, Никшићу, Колашину, Пљевљима и Баковици и у канцеларијама војних посада: Пећи и Гусињу од 9—12 сати прије и од 2—6 сати послје подне.

Артикли су подијељени у пет група на којима ће се лицитација вршити и контракт (уговор) закључити на сваки груп посебно, у првом групи је хљеб, у другом месо, у трећем ориз, пашта, цукар, кафа, пасуљ, со, папар и др., у четвртој групи млијеко, јаја и бијели хљеб (струци), а у петом групи фураж за коње, зоб, сијено и слама за простирку.

Издавање ових артикала од стране онога, који подузме, траје до 1. јануара 1915. год., а отпочеће за команде дивизија: Цетиње, Никшић и Колашин од дана када ове буду извјестиле подузимаца према уговору, који ће се склопити, а то вријеме неће бити раније од 12. јануара 1914. године, а за остале команде издавање почиње од 1. јануара 1914. г.

НАПОМЕНА: При команди дивизије на Цетињу фураж се неће лицитирати, услед тога, што Мин. Војно за вријеме до 7. августа има већ склопљени уговор.

Нека се лицитанти означеног дана пријаве дотичним командама, а могу послати и своје легалне опунмоћнике, како би могли лицитирати на два или више мјеста, а лицитирати може на поједини или више група.

Лицитирати имају унапријед положити кауцију у готовом новцу и то:

1) за Баковицу на поједини од три прва група по 10.000, на четврти 2.500, а на пети 5.000 перпера;

2) за Гусиње по половину означених сума за групе у Баковици; и

3) за све остале команде по четвртину. Црногорски држављани могу готов новац замијенити непокретним имањем и то два пута вишом вриједношћу имања, него је означено за готов новац по појединим групама и мјестима.

Кауција у непокретном имању треба да је судом овјерена и да сврху исте нема никаквог дуга.

Онај, ко не поднесе тражену кауцију и предаде комисији за лицитацију, прије него лицитација отпочне, нема право лицитирати.

Услови уговора за све пренаведено моћи ће се видјети у канцеларијама означених команда од 15. овога мјесеца до дана лицитације, а на дан лицитације, услови ће се прочитати, за сваку групу посебно, свима присутним прије почетка лицитације.

Министарство Војно задржаје себи право, да може поједине цијене одобрити или одбити, ако нађе да су неповољне, о чему ће команда бити извјештена брзојавно у року три дана од дана закључка лицитације.

Број Р. 8838. О. 4514. Из канцеларије Администр. Одсека Министарства Војног. 5. децембра 1913. год., Цетиње. 2,3

Објава

Пошто лицитација за пренос поште Колашин—Андрејевица, одржана код поштанско телеграфских станица *колашинске* и *андрејевичке* на дан 21. новембра о. г., није дала повољан резултат, то ће се код истих станица одржати поновна лицитација на дан 8. децембра о. г. од 9—12 сати прије подне.

Види објаву у „Гласу Црногорца“, број 50—53.

К Броју 13546. — Из поштанско-Телеграфског Одјељења Министарства Унутрашњих Дјела, 22. новембра 1913 год., Цетиње. 3,3

Објава

Дана 22. децембра т. г. одржаће се јавна лицитација, у канцеларији ове Управе, издавања под закуп потребних артикала за овај завод, а на име: петролеума, лампа, стакала од лампа, стијења од лампа, метала, конопа, сапуна од прања и фурмина, а за 1914. годину.

Горње ствари ће се лицитирати: петролеум од кашета, лампе, стакла и метле од дужине по 12 комада, стијење од пака, коноп и сапун по тежини од килограма, а фурмине од топа по 100 комада

Позивају се сви они који би вољни били учинити закуп издавања горњих артикала, да се означеног дана у 8 сати прије подне пријаве овој Управи ради лицитирања, а услове могу добити на прочитање сваког дана за вријеме канцеларијских часова. —

Кауција је потребна од 500 перпера. Број 862. — Из канцеларије Управе Централног Казненог Завода. 29. новембра 1913. Подгорица. 2,2

Објава

На основу ријешења господина Министра Финансија и Грађевина, број 1740., од 5. децембра ове године, Одјељење за Грађевине и Саобраћај одржаће 12. јануара 1914 год., од 9—12 часова прије подне у својој канцеларији јавну лицитацију за набавку слџедећег алата за грађевинске радове:

1) 900 комада бургја од кованог челика Мартин — дугачке 180 до 190 см., дебеле мм. 25—26.

2) 400 комада бургја од ливеног челика Мартин — дугачке 180 до 190 см. дебеле мм. 25—26.

3) 1100 комада бургја од кованог гвожђа од 12 до 14 к-грама тежине.

4) 700 комада маљева, тежине 5 до 7 к-грама.

5) 3600 комада маљца, тежине од 2 до 3 к-грама.

6) 600 комада маца, тежине од 2½ до 4 к-грама.

7) 7400 комада трнокопа од кованог челика, облик талијански од 2½ до 3,5 к-грама тежине.

8) 5200 комада лопата од кованог челика, тежина 1 до 1,5 килограм.

9) 900 комада лопата за товарење с врхом од 1 до 1,5 к-грам.

10) 2100 комада мотика од кованог челика од 1 до 1,5 к-грам.

11) 610 комада гребуља кованих са 12 зубаца.

12) 150 комада тапа, дужине м. 1:20 до 1:50, пречник мм. 20.

13) 450 комада сјекира од 1,5 до 2 к-грама тежине.

14) 300 комада сјекира за тесање средње величине.

15) 800 комада косијера.

16) 150 комада мотика четвороугоних.

Прије лицитације црногороки поданици полажу кауцију од 10%, страни 20% од вриједности набавке и то у готовом новцу, хартијама од стварне вриједности или у непокретностима у држави.

Понуде треба да су писмене и примају се на дан лицитације до 11 часова прије подне, у које вријеме почиње отварање истих.

У понудама мора се ставити појединачна цијена сваког предмета; затим укупна сваког предмета, а на завршетку понуде укупна сума цифром и словима за све предмете. Предаја ове набавке вршиће се постепено с тим да се цијела количина преда у Бару до 1. марта 1914 године.

Услови и мустре за ову набавку могу се видјети за вријеме канцеларијских часова у одјељењу за грађевине и саобраћај.

Одјељење за Грађевине и Саобраћај задржава себи право, да не уступи ову набавку, ако му понуђени услови и цијене не буду повољни.

Број 1740. Из канц. Одјељења за Грађевине и Саобраћај Кр. Министарства Финансија и Грађевина, 5. децембра 1913 год., Цетиње. 2,4

Објава

Овим се чини на знање да ће Мин. Војно путем јавне лицитације давати на оправку и калаисање извјесни број бакарних шољица и казана од којих се налази један дио у Подгорици а један на Цетиње при командама Дивизија.

Лицитација ће се одржати 15. децембра ове године у канцеларији Команде Дивизије у Подгорици од 9—11 сати прије подне.

Оправка и калаисање има се извршити како оних у Подгорици, тако и оних на Цетињу до 5. јануара 1914 год.

Ко жели лицитирати нека се реченог дана пријави команди у одређено вријеме.

Лицитанти имају положити као кауцију пет стотина перпера у готовом.

Оправка горе наведених шољица и казана уступиће се понудиоцу најниже цијене ако ова за Минист. Војно буде повољна.

Број Р. 8839. О. 4515. Из канцеларије Адм. Одсека Краљ. Министарства Војног. 5. децембра 1913 год., Цетиње. 2,2

Објава

На дан 22. децембра ове године одржаће се код *цетињске* и *граховске* пошт.-телегр. станице, од 9—12 сати прије подне, лицитација за пренос поште поштономом између поменуте двије станице — два пута неђељно, а који би отпочео на 1. јануара 1914. год.

Ближа обавјештења могу се добити код поменутих станица прије, а и на сами дан лицитације.

П. т. број 15487. — Из поштанско-телеграфског одјељења министарства унутрашњих дјела, 2. децембра 1913. год. Цетиње. 2,3

Службена обзнана*)

(Особито важно за наше трговце увознике)

Због тога, што често од појединаца добијам протесте противу „Барског Друштва“ за нестанак или кварење пошљака (нарочито трговачког еспапа), које то Друштво жељезницом и паробродима превози, на начин, који не одговара законским и другим установљеним прописима, и што многи, из незнања тих прописа, пропусте прибавити на вријеме средства за доказ своје штете, принуђен сам овјем обзнанити: како треба поступати, прије свега, кад се од органа „Барског Друштва“ примају пошљак, дате том Друштву за превоз, а како кад се утврди, да је у њима учињена штета при превозу жељезницом или преко Скадарског Језера.

1) Соственици пошљака или њихови опунмоћени замјеници, кад примају ове од органа „Барског Друштва“ у жељезничким или паробродским станицама, не треба да пошљак приме нити пријем истих да потврде својим потписима, док не виде: да ли је односна пошљак онаква, каква је предата „Барском Друштву“ — како што се тиче броја коли, тако и што се тиче стања ових (у колико превозилац законски и иначе по установљеним правилима и уредбама одговара за ово друго). Ако у пошљаци нешто недостаје или је иначе каква повреда исте, то утврђују записнички сопственик пошљак, односно његов пуномоћник, и старјешина жељезничке, односно паробродске станице, који и потписују тај записник и на исти се ставља печат дотичне станице. Овај се записник предаје с односном пошљак сопственику исте или његовом пуномоћнику. — Ако би дотични орган „Барског Друштва“ с чега било одрекао на горе описани начин извести констатацију штете или се он и онај, који пошљак прима, не би сложили у тој констатацији, други ми се има на то пожалити телеграфски и до мог одговора не треба спорну пошљак да прима.

2) Они, који хоће да траже од „Барског Друштва“ накнаду за своје оштећене, односно нестале пошљак, треба да то учине одмах, чим буду о штети извјештени. Тражење има бити писмено и исто треба подијети у два примјерка преко старјешине жељезничке односно паробродске станице, у којој је утврђена штета, заједно са записником о том и осталим документима (листом предаје, односно приказницом полице, ако се ствар тиче пошљак, која је дошла морем, па не нађена у магазину „Барског Друштва“ у Бару, и оригиналним рачуном о вриједности нестале робе) или само с тим документима без записника, ако пошљак није ни дјелимично дошла (у којем случају с тражење подноси овој жељезничкој односно паробродској станици, преко које се пошљак имала примити). Орган „Барског Друштва“, којем се на овај начин писмено тражење с прилозима подноси, има на једном примјерку тог тражења прибљежити: кад је његов уникат примио и што је све још с њим примио и, потписав ту прибљешку, те потврдив ју печатом станице, повраћа спис предаваоцу тражења.

3) Ако се најдаље у року од мјесеца дана, пошто се писмено тражење, назначено у претходној тачки, са прилозима му предаде, „Барско Друштво“ на исто не одазове, оштећени се има обратити мени, упутив ми уз посебну жалбу противу „Барског Друштва“ и онај дупликат писменог тражења, поднесеног дотичној жељезничкој, односно паробродској станици.

Сва писмена која ми се упућују у вези с мојим службеним положајем, као и документа те остали прилози ових, да би се по закону могла узети у поступак, треба да су снабђена прописним таксеним маркама.

Напомињем, да се ради на томе, да се „Барским Друштвом“ и односним царинарницама пломбирају жељезнички вагони и мауне (шлепови), у којима речено Друштво прегони робу, те ће онда још боље бити спријечено кварење те робе и неставање исте; а и кад би било тога пошто ће пломбе на пошљедњим станицама ломити и робу прегледати заједнички тамошње царинарнице и органи „Барског Друштва“, још лакше ће се тад долазити до доказних средстава за утврђивање штете у тој роби.

Број 445.
Бар, 12. априла 1912. г.
ДРЖАВНИ КОМЕСАР
при
Барском Друштву и Монопољу Дувана,
1,4
Саво П. Вулеташ

*) Пошто смо се повратили у редовне прилике то доносимо ову обзнану, која је раније била публикована и која и данас важи, да би се њоме боље користили заинтересовани.

Школска објава

Упис ђака у Држав. Нижој Гимназији у Подгорици, обавиће се за I. разред 2. јануара, а за II., III. и IV. разред 3. јануара 1914 г.

У први разред примају се дјеца, која су свршила основну школу, а нијесу старија од 15 год. ни млађа од 10 год.

Пријемни испит полаже се из:

- 1) науке вјере,
 - 2) српски језик; и
 - 3) рачуна, колико се прелази у основној школи. О полагању пријемних и поправних испита објавиће се при упису.
- Уз пријавне листе, које се могу добити у мјесним књижарама прилаже се:
- а) школско свједочанство; и
 - б) крштеница.

За упис у I. разред плаћа се 4 перпера, а у остале по 5 перпера; осим тога плаћају сви ђаци по 2 перпера за ђачку библиотеку.

Број 226. Из Управе Државне Ниже Гимназије, 5. децембра 1913 год., у Подгорици. 2,3

Службени огласи

ОГЛАС

Буро Андрић овдашњи, изгубио је једну акцију I. кола Народне Штедионице на Цетињу број 13. Позива се онај, који је поменути акцију нашао, да је у року од мјесец дана предаде било поменутом Андрићу, било мјесној полицијској реср. судској власти.

Ако до тога рока не буде изгубљена акција пронађена, она се од тога дана сматра амортизирана и не важи више.

Број 2228. VI—1913 68.
Цетиње, 27. новембра 1913 год.
— Краљ. Обласни Суд, —
Председник,
Р.78,бр.539,3,3 АЛЕКСАНДАР К. МАТАНОВИЋ

Приватни огласи

Оглас

Према ријешењу Управног и Надзорног Одбора, које је VII. Редовна Главна Скупштина Штедионице — одржата 4. авг. ов. год. — одобрила, овим се *позивају сви искључени учесници од I. до IV. кола*, да најдаље до 1. априла 1914 г. дођу са књижицама ради исплате.

Ко до тог времена не дође губи право на даље потраживање свог новца, који ће се пренијети у корист резервног фонда.

Цетиње.
Р.66,бр.538,3,10 УПРАВА НАРОДНЕ ШТЕДИОНИЦЕ

Објава

У смислу рјешења одбора општине вароши Цетиње од 30. новембра ове године, општинска ће управа одржати у својој канцеларији 15. децембра ове године, од 9 до 12 сати прије подне *јавну лицитацију о давању под закуп говеђег меса* за варош Цетиње у времену од 1. јануара 1914., па до 31. децембра исте год. закључно.

Закуп ће се уступити понудиоцу најповољније цијене, наравно ако понуда буде одговарала општинским интересима.

Онај, на кога остаје лицитација дужан ће бити, да положи прописну таксу у смислу чл. 17. тачка 142. а закона о таксама и кауцију која се уговором предвиди.

Остали услови и објашњења могу се добити у канцеларији општинске Управе сваког дана за вријеме канцеларијских часова.

Број 2414. В—1913—1032. Из канцеларије управе општине вароши Цетиња, Цетиње, 2. децембра 1913 г.
Р. 130, бр. 550, 2,2

Објава

На основу чл. 25. Правилника варош. општина, а с позивом на одборску одлуку од 30. новембра т. г., број 860. ставља се до знања заинтересованим, да ће управа општине вароши Тузи, јавним лицитацијама уступити све контрате закупа општин. такса за 1914 годину од 1. јануара до укључно 31. децембра 1914 год. понудиоцима највише цијене, ако ове буду повољне за општинску управу, те ће им контракт уступити тек 16. децембра у 4½ сата по подне.

Лицитација ће се одржати у канцеларији потписате управе у означеним данима, у канцеларијске часове са овим редом:

- 1) 15. децембра, скупљање кланичне таксе;
- 2) 15. децембра, мјерачку таксу;
- 3) 15. децембра, монополисане артикле бараке;
- 4) 15. децембра, увозна такса на пиће;
- 5) 16. децембра, увозна такса на живо и коже;
- 6) 16. децембра, увозна такса на робу 10%;
- 7) 16. децембра, увозна такса на страну прекорнично воће;
- 8) 16. децембра, Такса на разну рибу, као и на прекорничну.

Услови контраата могу се виђети сваког дана у канцеларији.

Лицитанти су дужни прије лицитације положити кауцију 10% у готову или у сигурном непокретном имању 30% судом потврђеним. Онај на кога остане контракт дужан је одмах положити таксу према чл. 142. а) чл. 47. закона о таксама.

Број 861—2—1913. Из канцеларије општинске управе вароши Тузи. 2. децембра 1913 г., Тузи. Р. 221, бр. 559, 1,2